

UNIVERZITA KARLOVA
KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra pastorálních oborů a právních věd

Jakub Černý

Vysokoškolská pastorec v Čechách

Bakalářská práce

Vedoucí práce: doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D.

Praha 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 28. června 2018

Jakub Černý

Bibliografická citace

Vysokoškolská pastorec v Čechách [rukopis]: bakalářská práce / Jakub Černý; vedoucí práce: doc. Ing. Mgr. Aleš Opatrný, Th.D. Praha, 2018. -- 60 s.

Anotace

Bakalářská práce s názvem „Vysokoškolská pastorec v Čechách“ popisuje fungování a náplň pastorec v jednotlivých vysokoškolských společenstvích v univerzitních městech české církevní provincie. Práce se tak zaměřuje primárně na pastorec vysokoškolské mládeže. V teoretické části jsou nejprve uvedeny důležité pojmy mládeže, vysokoškoláků a pastorec a následně jsou jmenovány jednotlivé složky pastorační náplně. Důraz je zde kladen na život společenství a jejich program. Zvláštním bodem je pak otázka konverze mezi vysokoškoláky. V praktické části jsou zpočátku prezentována zvláště jednotlivá společenství. Sledována je velikost skupiny, rozsah a náplň společného setkávání a představení silných i slabých bodů. Následně jsou vyhodnoceny jednotlivé složky pastorec a míra jejich naplnění ve všech společenstvích. V závěru jsou shrnuty a zhodnoceny poznatky získané v průběhu práce.

Klíčová slova

vysokoškoláci – pastorec – evangelizace – organizace

Abstract

The bachelor thesis titled „Academic Pastoral Care in Bohemia“ provides a description of function and content of pastoral care in Christian community in each university city of Bohemian church region. In the first-place thesis concentrate on pastoral care of young people. The theoretical part deals with the essential themes of youth, students, pastoration and its content, after that are presented components of pastoral content. Principal is the question of community life and its programme. A special point of this topic presents preparation for christening. In the beginning of the practical part are presented communities. There are observed the size of group, content of pastoration. And there are also presented the pluses and minuses of the place and community. Then the parts of pastoration are together compared and evaluated. The conclusion summarizes and evaluates achieved finding.

Keywords

College students, pastoral care, evangelization, organization

Počet znaků (včetně mezer): 106 943

Poděkování

Na prvním místě chci především poděkovat doc. Ing. Mgr. Aleši Opatrnému, Th.D. za vedení mé bakalářské práce, za jeho trpělivost a ochotu, cenné rady i připomínky. Také chci poděkovat mým rodičům, kteří mně v mém studiu velmi podporovali.

Zvláštní poděkování pak patří všem duchovním a doprovázejícím, kteří si na mě udělali čas a byli ochotni se mnou vést rozhovor. Také jim děkuji za jejich obětavou práci, se kterou slouží vysokoškolákům a dalším členům akademické obce a také za jejich vytrvalost.

Obsah

Úvod.....	6
1. MLÁDEŽ, VYSOKOŠKOLÁCI A JEJICH SPECIFIKA.....	8
1.1 Pojem mládeže.....	8
1.2 Vysokoškoláci	10
2 PASTORACE A POSLÁNÍ CÍRKVE	12
2.1 Pojem pastorage.....	12
2.2 Základní poslání církve	13
3 NAPLNĚNÍ POSLÁNÍ CÍRKVE V PASTORACI MLÁDEŽE	17
3.1 Koinonia– společenství ve vysokoškolské pastoraci.....	18
3.2 Liturgie a svátosti ve vysokoškolské pastoraci	22
3.3 Vydávání svědectví – martyria a diakonia	23
3.4 Konverze a katechumeni	24
4 VYSOKOŠKOLSKÁ SPOLEČENSTVÍ V ČECHÁCH	27
4.1 Metoda a postup	27
4.2 Ústí nad Labem.....	28
4.3 Liberec	29
4.4 Plzeň	30
4.5 České Budějovice	32
4.6 Pardubice	35
4.7 Hradec Králové.....	35
4.8 Praha	37
5 ZHODNOCENÍ PASTORAČNÍ NÁPLNĚ	44
5.1 Fungování společenství	44
5.2 Program ve společenstvích	45
5.3 Ekumenická spolupráce.....	46
5.4 Slavení liturgie.....	46
5.5 Vydávání svědectví a služba společnosti	47
5.6 Péče o katechumeny	48
5.7 Závěrečné srovnání.....	49
Závěr	53
Seznam použitých zkratk.....	55
Seznam literatury	56
Internetové zdroje.....	59

Úvod

Vysokoškolská pastorec v Čechách představuje zvláštní a důležitou oblast pastorační činnosti církve. Se zvyšujícími se nároky ze stran zaměstnavatelů roste také význam terciárního vzdělávání. Přesto však zůstává toto téma nezpracované, a to mě také přivedlo k sepsání této práce. Jako cíl se v ní pokouším stanovit základní body vysokoškolské pastorec a následně zmapovat, přiblížit, porovnat a zhodnotit fungování vysokoškolských společenství v univerzitních městech české církevní provincie.

Samotný pojem vysokoškolské pastorec, stejně jako její zaměření, je relativně široký. Zaměřuje se totiž nejen na vysokoškolské studenty, ale také pedagogy jako členy akademické obce a jejich rodiny. V této práci se však primárně zaměřuji na pastorec vysokoškolské mládeže, která se bude okrajově setkávat s pastorec intelektuálů.

Jelikož se tímto tématem doposud nikdo blíže nezabýval je také určitý problém s relevantní literaturou. Česká biskupská konference sice připravuje směrnice pro vysokoškolskou pastorec, které společně vytváří skupina duchovních podílejících se na pastorec vysokoškoláků, konečná verze dokumentu však do sepsání práce ještě nebyla vydána. Budu proto vycházet z literatury zaměřené na pastorec mládeže a pastorec obecně. O vysokoškolských společenstvích se letmo zmiňuje pouze Jan Balík ve své knize Na cestě s mladými. Zásadní jsou kromě zmíněné Balíkovy knihy ještě publikace Pastorec mládeže Michala Kaplánka a Pastorec mladých od Pavla Ambrose. Pro popis společenství a obecných požadavků na pastorec vycházím z některých církevních dokumentů, zvláště z konstitucí 2. vatikánského koncilu, Pastores dabo vobis a materiálů doc. Aleše Opatrného.

V prvních dvou kapitolách budou představeny pojmy mládeže a pastorec společně s jejími obecnými požadavky. Následně ve třetí kapitole zmíníme konkrétní složky pastorec vysokoškoláků, jako je fungování společenství, náplň programu společných setkání, slavení liturgie. Zvláštní podkapitola je věnována katechumenátu a konverzi mezi vysokoškoláky. Poté následuje praktická část, v níž budou nejprve ve čtvrté kapitole představena jednotlivá společenství v Ústí nad Labem, Liberci, Plzni, Českých Budějovicích, Pardubicích, Hradci Králové a Praze a na závěr bude srovnána a vyhodnocena náplň jednotlivých složek pastorec. Zásadní bude nalezení odpovědí na otázky, jak velká jsou společenství, jaká je náplň jejich programu, nakolik naplňují požadavky na pastorec a zhodnocení jejich silných i slabých stránek. Informace

o jednotlivých společenství byly získávány z rozhovorů s duchovními, jejich nahrávky jsou k dispozici u autora práce.

1. MLÁDEŽ, VYSOKOŠKOLÁCI A JEJICH SPECIFIKA

Dříve, než se budeme zabývat samotným obsahem, požadavky a podobou vysokoškolské pastorační činnosti církve, zaměříme se nejprve na skupinu, která je objektem této pastorační činnosti církve. Samotné označení „vysokoškolská“ nám zřejmě evokuje představu zhruba dvacetiletých mládežníků, rozšiřujících své obzory či kompetence na některé z vysokoškolských institucí. Je pravda, že svým zaměřením bude primárně cílit na skupinu mládeže v procesu terciárního vzdělávání, v některých oblastech však bude tyto věkové mantinely. Ve spolupráci s akademickou obcí se totiž může dávat do služby také pedagogům, vždyť i oni jsou členy akademické obce té či oné vysokoškolské instituce. Stejně důležité je mít na paměti, že studovat na vysoké, příp. vyšší odborné škole, může kdokoliv, kdo úspěšně maturitní zkouškou ukončil středoškolské vzdělání. Není však nikterak omezen, co se týká věku. To tedy znamená, že studentem jakéhokoliv vysokoškolského studijního programu může být i člověk starší, než jaký splňuje naše představa „typického mládežníka“. Tito lidé však představují z hlediska vysokoškoláků zhruba desetiprocentní minoritu, a to ve všech formách studia.¹ Tedy i následující práce, stejně tak jako samotná vysokoškolská pastorační činnost, bude primárně zaměřena na mládež a bude hledat odpověď na její specifické požadavky.

1.1 Pojem mládeže

Přesné vymezení pojmu mládeže je poněkud nesnadné. Je totiž možné jej v dnešní obecně uznávané představě nahlížet z mnoha různých pohledů.² A každý se bude ve svém pohledu na tuto skupinu lišit.

¹ Podle statistiky zpracované na podkladě dat získaných z dat Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy bylo ze všech studentů všech studijních programů, tzn. v denní i kombinované formě studia – doktorské programy nevyjímaje, cca 85 % mladších třiceti let. Nutno však zohlednit fakt, že někteří studenti současně studují více programů souběžně. Srov. Česko v datech. *Studenti nové generace* (20. 3. 2018) <<http://www.ceskovdatech.cz/clanek/60-studenti-nove-generace-br-kdo-navstevuje-ceske-vysoke-skoly-a-co-chce-od-sveho-budouciho-zamestnani/>>

² Srov. KAPLÁNEK, Michal. *Pastorační činnost mládeže: Studijní text pro pracovníky s mládeží*. Praha: Salesiánská provincie Praha, 1999, str. 14.

Sociologicky je možné vymezit pojem jako určitou věkovou skupinu nebo „sociální kategorii s vymezenými biologickými psychologickými a sociálními známkami“³, jedné a prakticky separované generační skupiny, pro kterou bude specifickým znakem v jednotlivých fázích integrace vyčlenění z rodinného života.⁴ „Někdy se dokonce hovoří o subkultuře mládeže“⁵, resp. je namístě uvažovat o různě se prolínajících subkulturách.⁶ To je třeba mít na paměti, že mládež nebude ve svých zájmech a ani názorech, ostatně jako žádná jiná skupina vždy jednotná a tudíž zřejmě nebude možné uspokojit požadavky každého jedince zvlášť.

Z pedagogicko-psychologického hlediska je mládí etapou, v níž dochází k přerodu a hledání smyslu a zároveň dynamickým a emočně labilním obdobím života,⁷ časem, tvořeným výukou a rozvíjením osoby s ohledem na aktuální psychobiologickou, kulturní a sociální podmíněnost.⁸ Jedná se tedy o období, v němž je člověk postaven na jedné straně před úkol přijmout sebe samého, vlastní osobu se všemi svými znaky, již zmíněnou zvýšenou emocionální labilitou a vytvoření osobitého hodnotového systému, a před úkol růst ve svých kognitivních schopnostech a ostatních nárocích kladených školou na straně druhé. Zvláště v pojetí pedagogicko-psychologickém bude hrát důležitou roli otázka, potřeba a uskutečňování konverze, a to jak první, tak i „druhé“.⁹

Specifický problém představuje určit věkové ohraničení této skupiny. Podle dolní věkové hranice se někdy za mládež považují už děti staršího školního věku (11-14) let, horní věkovou hranici pak v podstatě stanovit nelze, protože se její hranice neustále posouvá, pokud bychom jako hranici považovali ukončení studií jakožto přípravy na zaměstnání.¹⁰ Jak je již z výše napsaného zřejmé, dochází u mládeže ke konfliktu právní hranice dospělosti, ukončení vývoje z hlediska fyziologického – kde naopak dochází

³ AMBROS, Pavel. *Pastorace mladých: iniciace k životu nového člověka a utváření jeho životního stylu*. Olomouc: Nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, 2016. Současné otázky, str. 38.

⁴ Srov. tamtéž 38n.

⁵ BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými: o službě církve mladým lidem*. Praha: Paulínky, 2004, str. 61n.

⁶ Srov. tamtéž

⁷ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*, str. 14.

⁸ AMBROS, Pavel. *Pastorace mladých*, str. 41.

⁹ Stručné objasnění pojmů možné nalézt např. in.: OPATRŇ, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. Bibliotheca theologica, str. 92–95.

¹⁰ Srov. KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*, str. 15n.

k posunu směrem dolů – a plné dospělosti z hlediska psychosociální zralosti.¹¹ Mládež se tak nachází ve fázi dlouhodobého odkladu, kdy je na jednu stranu fyzicky i mentálně vyvinutý dospělý jedinec, avšak existenčně závislý na jiných dospělých. Obzvláště významné bude toto období právě u vysokoškoláků, kde „církevní práce s mládeží vstupuje do prostoru tohoto dlouhodobého odkladu jako jedna ze skutečností, která stojí nablízku mladému člověku při utváření jeho nové *sociální, osobní a kolektivní* identity.“¹² Pokud bychom však chtěli stanovit pro pastorační mládeže pomyslný věkový strop, uvažovalo by se ani nejvíce o hranici 30 let, kterou udává Sekce pro mládež nebo 35 let, což je hranice Světových dnů mládeže.¹³

1.2 Vysokoškoláci

Vysokoškolákem může být v České republice jakákoliv osoba s ukončeným středoškolským maturitním vzděláním. Také jsme si řekli, že v drtivé většině se jedná o lidi mladších třiceti let, kteří se dají zařadit do skupiny mládeže. Přesto jsou však dobré zamyslet se nad tím, co je přece jen trochu odlišuje od mládeže středoškolské a případně i jejich již dále nestudujících vrstevníků. Vysokoškolské vzdělání nabývá v dnešní společnosti stále většího významu, a tak je potřeba pamatovat na to, že i vysokoškoláci představují významnou skupinu. Ačkoliv v podílu vysokoškolsky vzdělané populace v Evropské Unii poněkud zaostává,¹⁴ přece jen těchto lidí přibývá.¹⁵ Dnes nastupuje na studia přes 60 % maturantů daného ročníku.¹⁶ To však ještě neznamená, že každým rokem narůstá počet studentů. Ten ve skutečnosti klesá, neboť v těchto letech maturují slabé

¹¹ Srov. BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*, str. 63.

¹² AMBROS, Pavel. *Pastorace mladých*, str. 43n.

¹³ Srov. BALÍK, Jan. *Na cestě s mladými*, str. 63.

¹⁴ Srov. např.: EUROSTAT: Tertiary educational attainment (Evropská statistika osob ve věku 30 až 34 let, kteří dosáhli terciárního vzdělání.) (28. 4. 2018)

<<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8001730/3-26042017-BP-EN.pdf/c22de270-ea00-4581-89bc-501056f9cae2>>

¹⁵ Český statistický úřad. *Vysokoškoláků rapidně přibývá* (28. 4. 2018)

<<https://www.czso.cz/csu/czso/vysokoskolaku-rapidne-pribyva>>

¹⁶ Srov. Česko v datech. *Studenti nové generace* (20. 3. 2018)

<<http://www.ceskovdatech.cz/clanek/60-studenti-nove-generace-br-kdo-navstevuje-ceske-vysoke-skoly-a-co-chce-od-sveho-budouciho-zamestnani/>>

populační ročníky, vůbec nejslabší by měl zaměřit na univerzity na podzim roku 2018.¹⁷ Podle dat Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT)¹⁸ studovalo k 31. 12. 2017 na všech českých vysokých školách ve všech formách a ve všech stupních¹⁹ 299 054 studentů, z nichž 43 861 bylo cizinců.²⁰ U cizinců se jedná hlavně o Slováky. V roce 2017 pak české univerzity opustilo na 72 tisíc absolventů.

Studenti jako mladí lidé rozšiřují své rozumové poznání a obzory, zároveň stále více poznávají sebe a objevují své mnohdy dosud skryté kvality, ale také narážejí na překážky a vlastní omezenost. Že je potřeba svěřené talenty nejen rozpoznávat, ale také rozvíjet, snad ani není potřeba zdůrazňovat.²¹ Mnohdy se také podaří nalézt schopnosti, které později přinesou své plody ve službě církvi i společnosti. A je dobré, pokud si mohou mladí některé věci osahat, a tak jejich talenty vyplynou na povrch. Jsou lidmi emočně nevyrovnanými, velmi často plní energie, kterou však nemusejí umět využít. Specifikum vysokoškolského studia je také poměrně velká svoboda. Lidé nejsou kontrolováni tak, jak tomu bylo doposud na střední škole. Svoboda se samozřejmě týká také myšlení. Co by totiž mělo být všem oborům společné, že by měly přivádět ke kritickému myšlení.

To vše je samozřejmě může přivést ke krizi vlastního křesťanského života (tedy u těch věřících), který musí v sobě budovat a plně převzít do svých rukou. Nebo u nevěřících k poznání určitého přesahu a při hledání smyslu existence nalezení Boha. Opět se tak vrací téma jak první, tak druhé konverze. Jestliže však mladý člověk ztrácí kontakt s rodiči a se svým duchovním, se kterým do té doby mnohé věci řešil, je nanejvýš příhodné, pokud se v místě svého dočasného pobytu bude moci obrátit na člověka, který má s jeho vrstevníky zkušenost. Z toho všeho jde také dobře vidět, že vysokoškolská pastorační práce není pouhou nadstandardní odnoží mládežnické pastorační práce, jak by se možná mohlo zdát a jak ji možná také někteří vnímají.

¹⁷ Statistika a my. „*Husakovy*“ versus „*Havlovy děti*“. (28. 4. 2014)

<<http://www.statistikaamy.cz/2013/12/husakovy-versus-havlovy-deti/>>

¹⁸ Statistika ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy: (30. 4. 2018)

<http://dsia.uiv.cz/vystupy/vu_vs_fl.html>

¹⁹ Tzn. Prezenční i kombinovaná forma, bakalářský, magisterský, navazující magisterský stupeň.

²⁰ V české republice je umožněno bezplatné studium všem, kteří studium absolvují v českém jazyce, tedy nejen pro české studenty. Podmínkou je pouze splnění jazykové zkoušky na úrovni B2 evropského jazykového rámce.

²¹ Mt 25,24nn.

2 PASTORACE A POSLÁNÍ CÍRKVE

2.1 Pojem pastorage

Je nelehké definovat pojem pastorage nebo pastorační činnosti. „Mnohdy se jí rozumí činnost církve, která je spjata s prací pastýře-kněže.²² V samotném slovu „pastorační“ samozřejmě cítíme původ a následné odvození od latinského slova pastor (pastýř), a tedy také návaznost na Krista jako dobrého Pastýře.²³ Dokument „Pastores dabo vobis“ zmiňuje, že formace, poskytovaná kandidátům kněžství směřuje k přípravě na přijetí jejich podílu na milosrdné lásce Ježíše Krista.²⁴ Pokud takto pojmem pastorační činnost, je potřeba si uvědomit, že k podílu na Ježíšově spásném díle je povolána celá církev, každý křesťan a představa pastorační práce jako něčeho, co náleží výhradně knězi je příliš úzká.

Jestliže pastorači vnímáme odvozenou od díla Krista jako dobrého Pastýře, můžeme ji pojmut jako pomoc člověku, jeho vedení po bezpečné cestě k cíli, a tedy k Bohu, jeho Otci.²⁵ V tomto pojetí je možné ji navíc vnímat také jako činnost pro lidi nevěřící.²⁶ Což je důležité brát v potaz právě u dnešní mládeže, která, jak víme, s živou a žitou vírou mnohdy zatím vůbec nepřišla do styku. Pokud jde o pastorači mládeže, je potřeba v ní vidět všechny aktivity, kterými se křesťané snaží podílet na realizaci Božího záměru s mladými lidmi a je v tomto ohledu širokým pastoračním polem.²⁷ Pavel Ambros pak upozorňuj na zacílení pastorage mládeže v přijetí křesťanského povolání jako „životní volby, pro kterou se mladý člověk rozhodl. Chce ji přijmout, v ní setrvat a zemřít.“²⁸ A je tedy úsilím církve, uvádějícím člověka k rozvoji svobody. Pastorační služba církve má tvořit jednotu božského a lidského jednání pro spásu člověka a láskou

²² OPATRŇY, Aleš. Pastorační teologie pro laiky, str. 13.

²³ Jan 10.

²⁴ JAN PAVEL II. Pastores dabo vobis: O výchově kněží v současných podmínkách: Posynodální apoštolská adhortace Jana Pavla II z 25. března 1992. Praha: Zvon, 1993. Čl. 57.

²⁵ Srov. OPATRŇY, Aleš. Pastorační teologie pro laiky, str. 14.

²⁶ Srov: taméž, str. 15.

²⁷ Srov. KAPLÁNEK, Michal. Pastorage mládeže, str. 9.

²⁸ AMBROS, Pavel. Pastorage mladých, str. 67.

poznávanou blízkostí lidské a Boží svobody.²⁹ Z toho všeho jednoznačně vyplývá antropologické zacílení pastorače, tedy zaměření na člověka, a to celého člověka.³⁰ A nakolik se to může zdát ve spojení s mládeží úsměvné, pastorače musí mít stále na paměti cíl lidského života. Nemůže být tedy jen pouhopouhým zpestřením, doplňkem už beztak pestré kulturní stravy študáckého života. A jelikož jde o činnost církve, vedené a putující silou Ducha svatého, měla by se vyhnout ohrožení lidského plánování,³¹ ale nechat se vést synergii ducha svatého.³² Vždyť také pastorače má připravovat prostor pro Ducha svatého a s ním spolupůsobí v životě jednotlivce nebo společenství.³³

2.2 Základní poslání církve

Význam a poslání církve jsou velmi dobře a poměrně široce popsány v podstatě ve všech dokumentech, které vzešly z práce druhého vatikánského koncilu. Specifické postavení však mezi nimi mají konstituce *Lumen gentium* a *Gaudium et spes*. Není samozřejmě v možnostech této práce je představovat, přece však je dobré pamatovat, že je úlohou všech křesťanů přinášet plody toho, o co se otcové koncilu při své práci zasadili.

V první kapitole konstituce *Lumen gentium* je připomenuta úloha církve jako nositelky Otcova plánu spásy³⁴ a Božího království³⁵, její posvěcení Duchem svatým³⁶ a následně jsou představeny různé novozákonné obrazy církve. Je zde tak připodobněna mimo jiné ke stavbě, ovčinci, obdělávané půdě nebo rodině, samostatný odstavec je věnován obratu Kristova Těla.³⁷ V případě vysokoškoláků, o jejichž specifických jsme již hovořili, je určitě dobré pamatovat na obraz stavby, jejíž jsou součástí, každý svým specifickým způsobem je jedinečným kamenem, každý postaven před úkol „najít pro ten svůj kámen to pravé místo“. Také obraz rodiny, kterou mnohdy musí kvůli studiu opustit, dochází svého specifického naplnění. Ze všech těchto obrazů však jasně vyplývá jeden

²⁹ Srov. tamtéž, str. 68n.

³⁰ Srov. OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky*, str. 16n.

³¹ Srov. AMBROS, Pavel. *Pastorače mladých*, str. 67.

³² Tamtéž, str. 69.

³³ Srov. OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky*, str. 50.

³⁴ *Lumen gentium* (dále jen LG) 2.

³⁵ LG 5.

³⁶ LG 4.

³⁷ LG 6nn.

významný bod, kterým je jednota a součinnost celé církve. Jestliže se tedy díváme na doprovázení určité skupiny, v našem případě mládeže, je potřeba mít stále na paměti onu jednotu, že jsou totiž složkou stálé jedné církve.

Také otázku jednoty je třeba vnímat ve dvou rovinách, jednou rovinou je jednota uvnitř katolické církve a druhou je rovina ekumenická, tedy utváření jednoty různých církví. Obraz Kristova Těla se stal už symbolem ekumenické spolupráce a je dobrou výzvou pro mládež. Vždyť na kolejích a fakultách spolu studují křesťané různých vyznání, kteří tak spolu mohou budovat modlitební mosty mezi staletými oddělenými církvemi a sbory. A koneckonců některé vztahy mohou přerůst z přátelských do partnerských. To, že se nepodařilo vybudovat jednotu ve svátosti eucharistie neznámá, že se nám nemůže otevřít jednota v manželství.³⁸ Konfesní věk nenávratně skončil, ale žijeme v pluralitní společnosti, v níž samozřejmě spolu žijí, pracují a také s modlí příslušníci různých vyznání v jedné rodině.³⁹

Konstituce *Gaudium et Spes* v celém svém obsahu rozvíjí úlohu církve v péči o člověka a zaměřuje se zvláště na některé problémy dnešního světa. Je tak zdůrazňována důstojnost lidské osoby, lidské svobody, vztahu člověka a společnosti. Jedním ze specifíků je ateismus, který své kořeny zapustil již nejpozději v 18. století, ale dobré živné půdy se mu dostalo právě ve 20. století. Ačkoliv nás od koncilu dělí už více jak půl století, zůstala tato témata palčivými problémy, respektive mnohdy nabrala ještě větší vážnosti, neboť postupem času se ztrácí určitá citlivost. Je dobré, pokud církev napomáhá výchově svědomí a k odpovědnosti, aby v duchu křesťanské lásky pomáhala otevírat oči problémům a bránit lhostejnosti vůči nim. „Především výchova mládeže jakéhokoliv společenského původu má být zaměřena tak, aby vyrůstali mužové a ženy nejen rozumového vzdělání, ale i velikého srdce, neboť takové naše doba velmi potřebuje.“⁴⁰

Je dobré nabídnout spolupráci a otevřít se právě lidem připravujícím se na své budoucí profesní uplatnění, aby od počátku vnímali onu lidskou důstojnost, potřebu svobody a byli citlivými vůči etickým problémům. A to nejen členům církve, zvláště praktikujícím, kteří snad ještě v morální zodpovědnosti vychovávání jsou. Dnes se

³⁸ Ačkoliv ve většině církví hlásícím se k reformaci není manželství považováno za svátost, z pohledu katolické církve je dovolené a platné manželství mezi křesťany svátostné.

³⁹ Srov. KASPER, Walter. Martin Luther: ekumenická perspektiva. Praha: Vyšehrad, 2017. Teologie (Vyšehrad), str. 34n.

⁴⁰ *Gaudium et spes* (dále jen GS) 31.

ohrožení týká téměř všech oblastí vědy a výzkumu. Ne tedy třeba jen o oblast lékařství, ale i financí, techniky, shromažďování informací a dat, technického výzkumu. Všude tam je ohrožení, že přestaneme vidět člověka, ale vidíme jen čísla, soustavu buněk, necháváme se unést vidinou technického pokroku. Nemluvě o ztrátě hodnoty pravdy, vždyť malá lež nebo neúplná či částečná pravda nikomu neublíží. O naprosté ignoranci pravdy se můžeme téměř dennodenně přesvědčovat v politickém životě i v médiích. Křesťané jakožto příslušníci církve jsou stále občany, tedy i členy společnosti a jsou vybízeni, aby se snažili plnit své světské povinnosti, a to v duchu evangelia.⁴¹

Cílem pastorače ze strany mládeže by mělo být uchopení vlastního života, jedinečného povolání křesťana ve světě. Do světa je křesťan poslán, aby bez ostychu vydával svědectví,⁴² vyvolen, aby přinášel trvalý užitek ovoce.⁴³ „Laici, kteří se činně podílejí na celém životě církve, nejenže jsou povinni prodchnout svět křesťanským duchem, ale jsou též povoláni k tomu, aby byli za všech okolností, právě uprostřed lidské společnosti, Kristovými svědky.“⁴⁴ *Vydávání svědectví (martyria)* je jedním ze základních úloh církve, která je naplňována jak ze strany jejích představitelů, tak hlavně ze strany jednotlivých křesťanů. Také mladí přinášejí plody a podílejí se na budování společnosti i přes ochablost ze strany jiných. „Je třeba uznat, že v současné situaci krize společenské angažovanosti a společenských vazeb existuje mnoho mladých lidí, kteří nabízejí solidární pomoc tváří v tvář utrpení ve světě a věnují se různým aktivitám či voluntariátu... Je krásné, že ... jsou ‚poutníky víry‘, šťastní, že přinášejí Ježíše do všech ulic, na náměstí a do každého koutu Země.“⁴⁵

Zároveň je potřeba si uvědomit, že mladí lidé mají zájem, chuť, a hlavně sílu v dobrém smyslu zdokonalovat svět i církvev. Mohou mít mnohdy odlišný, pro nás mnohdy nepochopitelný, pohled a na mnoho věcí jiný názor, což s sebou samozřejmě přináší určitá nedorozumění „Mladí lidé v obvyklých strukturách často nenacházejí odpovědi na svůj neklid, problémy, potřeby a zranění. Pro nás dospělé je náročné jim *trpělivě naslouchat, pochopit jejich starosti* či jejich *požadavky a učit se s nimi*

⁴¹ GS 43.

⁴² 2Tim 1,8.

⁴³ Jan 15,16.

⁴⁴ GS 43.

⁴⁵ FRANTIŠEK. *Evangelii gaudium: Radost evangelia: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. Praha: Paulínky, 2014. Čl. 106.

rozmlouvat jazykem, kterému rozumějí.⁴⁶ Z toho vyplývá důležitý úkol pro ty, kteří jsou pastorační mládeže pověřeni, aby mladým – v našem případě vysokoškolákům – co nejvíce rozuměli. Což na ně také klade nemalé nároky. Pokud se však podaří bariéry odlišnosti a určitého neporozumění překonat, mohou právě onou zmíněnou, jim vlastní silou opravdu posouvat věci k lepšímu. A úkolem křesťanů je tomuto protknutí napomáhat.

„Církev potřebuje především v dnešní době s jejími rychlými změnami a s rozrůzněným myšlením zejména pomoc lidí, kteří žijí ve světě, a proto se, v různých institucích a oborech a chápou jejich mentalitu; mohou být věřící nebo i nevěřící. Je věcí celého Božího lidu a zvláště duchovních pastýřů a teologů s pomocí Ducha svatého poslouchat, chápat a vykládat, co všechno naše doba říká, a ve světle Božího slova to posuzovat, aby se mohla zjevená pravda stále hlouběji chápat, lépe poznávat a přiměřeněji podávat.“⁴⁷

Pastorační činnost církve se dnes většinou dělí do třech (trojice: kerygma – diakonia – leiturgia) nebo čtyřech složek (čtveřice: koinonia – martyria – leiturgia – diakonia).⁴⁸ Pro pastorační mládež, v níž je zásadní složkou život a utváření společenství, ať už jde o společenství malé či velké, bude asi lepší sledovat náplň poslání církve ve zmíněných čtyřech složkách.

⁴⁶ Tamtéž, čl. 105.

⁴⁷ GS 44.

⁴⁸ OPATRŇY, Aleš. *Pastorační péče*. (20.3.2018) <<http://www.pastorace.cz/tematicke-texty/1-pastoracni-pece>>

3 NAPLNĚNÍ POSLÁNÍ CÍRKVE V PASTORACI MLÁDEŽE

Mládež a práce s ní představuje významné zaměření pastorační péče církve po druhém vatikánském koncilu, v několika dokumentech je zmiňována a označena za zvláštní skupinu, jíž má být věnována významná pozornost.⁴⁹ Už v poselství Pavla VI. mládeži na závěr koncilu je zdůrazněna paralela mezi významem mládeže a církve pro svět.⁵⁰ Nevídaného rozkvětu se jí pak dostalo za pontifikátu sv. Jana Pavla II., za nějž došlo k založení tradice Světových dnů mládeže. Jeho odkaz navíc zůstal v církvi zachován i za pontifikátu Benedikta XVI., který sice na jedné straně omezil apoštolské cesty, na druhé straně žádný ze Světových dnů nevynechal. A jinak tomu není ani u papeže Františka, u něhož lze najít doslova vzájemnou inspiraci. On se nechává inspirovat mladými a mladým se stává inspirací, a to mnohdy zřejmě i mezi mladými lidmi nemajícími co dočinění s vírou, resp. křesťanstvím nijak silně nepoznamenanými. De facto tak pokračuje linie minimálně od Pavla VI., pro nějž se stala mládež synonymem obnovy života,⁵¹ když papež František nescetněkrát označil mládež za nositele naděje.⁵²

Požadavek této vzájemné inspirace dokládá příprava plánované synody o mládeži. Podobně jako při předchozí synodě o rodině, i zde nechal papež František připravit dotazník směřovaný na ty, o nichž se bude jednat, tedy právě na mladé lidi. Je tedy vidět, nakolik mu na mládeži opravdu záleží i na tom, co mládež zajímá a třeba také trápí. Otázkou je, nakolik se tento zájem projevuje na druhé straně, tedy u samotných mladých lidí, nakolik církev v Čechách tento zájem buduje, stejně jako bude později zajímavé sledovat plody oné synody. Zatímco případné zainteresování onou synodou či jeho absenci můžeme mezi vysokoškoláky hledat už nyní, její přínos se bude samozřejmě ukazovat až v průběhu příštích let.

⁴⁹ Např. *Gaudium et spes* 7, *Apostolicam actuositatem* 12.

⁵⁰ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*, str. 26.

⁵¹ Srov. KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*, str. 16.

⁵² Srov. např.: [cirkev.cz: Papež František: „Mládež nám vždycky dodá naději.“ \(24. 3. 2018\)](https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/160728papez-frantisek-undefiniedmladez-nam-vzdycky-doda-nadeji-undefinied) <<https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/160728papez-frantisek-undefiniedmladez-nam-vzdycky-doda-nadeji-undefinied>>

3.1 Koinonia– společenství ve vysokoškolské pastoraci

Fungování společenství bude hrát v pastoraci mládeže primární roli. Každé společenství představuje specifické prostředí pastorační a je nutné vždy přihlížet k jejich specifickým potřebám a podmínkám.⁵³ Úkolem vysokoškolského společenství je spojit lidi určité věkové kategorie, kteří projevují zájem o víru – tedy ještě ani nutně nemusí být věřící (sic!), a kteří mnohdy ztrácejí kontakt se svými kamarády, se svou rodinou a se svou farností. Také rodina i farnost představují specifická prostředí pastorační⁵⁴ a co se rodiny týče, tu nemůže žádné společenství úplně nahradit.

V čem se zásadně liší vysokoškolské společenství od farnosti? Zatímco ve farnosti máme společenství relativně stálé, pokud se někdo ve farnosti takřikajíc „protáčí“, pak jsou to kněží, je situace u vysokoškoláků úplně opačná. Jestliže ve farnosti hrozí přílišné zabydlení kněze a fixace farníků na jeho osobu, čemuž se někde předchází častým střídáním kněží, vysokoškolská pastorační má problém opačný. V průběhu cca pěti let se totiž nezmění kněz, ale celé společenství! To představuje zvláštní nárok na kněze, případně ty, kteří se skupině věnují.

3.1.1 Velká a malá společenství

Také velikost jednotlivých společenství bude jistě odlišná. Ta bude záviset jak na významu a velikosti univerzitního města, tak také na religiozitě daného regionu, případně regionů, odkud jednotliví studenti přicházejí. Jestliže v Praze najdeme několikasetčlenná společenství, v některých městech bude jedna skupina naplňovat počet malého společenství (cca do 12 lidí).⁵⁵ Velká se pak mohou dále rozdělovat, a to přirozeně a nijak ve zlém slova smyslu, na společenství malá, pro něž jsou typickým znakem užší vztahy, které se v něm utváří a tedy i přirozeně lepší prostor pro sdílení.⁵⁶ Tedy i ve velkých společenstvích najdeme různé malé skupinky, ovšem je třeba mít na paměti, že ne každý specifickou intimitu malých společenství vyhledává, zvl. pokud jde

⁵³ OPATRŇY, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky*, str. 65.

⁵⁴ K prostředí pastorační a jejich stručným charakteristikám a úkolům viz. in.: Srov. OPATRŇY, Aleš. *Pastorální teologie pro laiky*, str. 65-73.

⁵⁵ Viz: OPATRŇY, Aleš. *Malá společenství*. (20. 3. 2018)

<<http://www.pastorace.cz/tematicke-texty/mala-spolecenstvi-p-ales-opatrný>> odd. 1.1.

⁵⁶ Tamtéž.

o jeho nestabilní složení vzhledem k jeho časté obměně, ale spíše se raději „ztratí v davu“. Někdo naopak větší skupinu rád nemá, a může se stát, že z toho důvodu třeba do velkého společenství vůbec nezavítá. Velké společenství totiž nedává příliš prostoru ke sdílení, člověk se v něm může cítit osamocený, což má dopad na nerozvíjení víry takové osoby.⁵⁷ „Osamocený křesťan v ateistickém prostředí neobstojí. Buď se jeho křesťanství rychle či ponaáhlu vytratí, nebo se z něj stane jakási ‚zkamenělina‘.“⁵⁸

Jako zvláštní podobu skupiny zmiňuje Kaplánek partu. Ta „bývá zpravidla prožívána jako společenství, tzn. jako skupina, v níž převládá niterná a citová blízkost členů a bezprostřednost a intenzita kontaktů mezi nimi.“⁵⁹ Pokud mluvíme o partě, máme na mysli povětšinou skupinu lidí, kteří mají podobné zájmy a společně leccos podnikají.⁶⁰ Tato skupina nejen že plní důležitou socializační funkci, ale nabízí lidem významný pocit sounáležitosti, který prožívají.⁶¹ Parta tak představuje specifickou formu malého společenství.

3.1.2 Vysokoškolské katolické hnutí

Naprosto specifickou skupinu v oblasti vysokoškolské pastorace představuje Vysokoškolské katolické hnutí (dále jen VKH). Podle stanov se jedná o spolek právnických osob zastřešující jednotlivé organizace ve vysokoškolských městech.⁶² Tyto organizace mají své členy, volí si vlastní radu, která má za úkol postarat se o chod hnutí a přípravu různorodého programu od bohoslužeb až po neformální setkání. Představují tedy samosprávu a jsou do určité míry nezávislí na knězi. Je dobré a potřebné ocenit jejich samostatnost a fakt, že je nikdo stále „nevodí za ruku“, ale naopak sami dávají najevo své přání, zájmy a potřeby. Nevýhodou je, že tyto hnutí v české církevní provincii najdeme zatím pouze v Praze a Hradci Králové.

Tím, že jsou VKH mezi sebou spojena a zastřešena „centrální“ organizací v Brně, kde sídlí v jezuitském domě na ulici Kozí 8, také o sobě vzájemně vědí a mají přehled právě i o jiných městech. VKH také organizuje v sudém roce na jaře

⁵⁷ Srov. tamtéž, odd. 1.2, odst. 5.

⁵⁸ Tamtéž, odd. 1.2, odst. 5.

⁵⁹ KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže*, str. 70.

⁶⁰ Tamtéž. Str. 69.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Stanovy VKH: (20.4.2018) <<http://www.vkhcr.cz/resources/download/stanovy.pdf>>

celorepublikové setkání Studentský Velehrad, kde se o víkendu setkávají studenti z celé republiky na akci tvořené přednáškami, koncerty, bohoslužbami a dalším společným programem. V lichých letech je pak organizováno podobné setkání pro absolventy s názvem Absolventský Velehrad.

3.1.3 Náplň a forma programu společenství

Konkrétní náplň setkání se jistě bude odvíjet od časových možností, velikosti skupiny, aktuálního složení (pamatujme, že se minimálně každý rok částečně obměňuje, nehledě na jakýsi „syndrom průchodnosti“⁶³). Svůj dopad na funkci společenství mají zajisté i požadavky a poptávka v jednotlivé době. Jestli mají mládež a dnešní doba 21. století něco společného, pak je to určitá dynamičnost. Mladí lidé samozřejmě projevují zájem o nové věci, rádi nové věci zkoumají, nebojí se experimentů. V čase voleb může mládež svůj zájem soustředit určitým tématům sociální nauky, při projednávání zásadního tématu zasahujícího do oblasti etiky zase více pozastaví nad stanoviskem morálních teologů.

Opatrný uvádí jako čtyři příklady možné konkrétní náplně programu společenství *modlitbu, čtení z písma, písmo a modlitbu a studium*.⁶⁴ Dá se očekávat, že při křesťanském setkávání bude modlitba mít své místo asi vždy, že jí totiž různá střetnutí budou začínat a končit. Nicméně celé setkání může být věnováno modlitbě, můžeme tak narazit na akce jako „modlitba Taizé“, případně „modlitby chval“ či „večery chval“. Pokud je věnován modlitbě při setkání opravdu prostor, je od věci vyzdvihnout jeho didaktický rozměr, totiž že se tak člověk sám učí modlit, třeba i v kombinaci s písmem a učí se modlit vlastními slovy.⁶⁵ A nezapomeňme, že někteří mladí ve společenství jsou jako katechumeni uváděni do křesťanského života, jehož je modlitba nedílnou součástí.

⁶³ Společenství jsou stále otevřená, tedy pro některé i průchozí. Mohou přijít, seznámit se, ale nemusí nalézt, co hledali.

⁶⁴ OPATRŇÝ, Aleš. *Malá společenství*. (20. 3. 2018)

<<http://www.pastorace.cz/tematicke-texty/mala-spolecenstvi-p-ales-opatrný>> odd. 1.4.

⁶⁵Srov. OPATRŇÝ, Aleš. *Malá společenství*. (20. 3. 2018)

<<http://www.pastorace.cz/tematicke-texty/mala-spolecenstvi-p-ales-opatrný>> odd. 1.4., odst. b.

O roli Písma v životě jakéhokoliv křesťana asi není třeba hovořit, vždyť je pramenem zjevení.⁶⁶ Je ale dobré zamyslet se nad tím, zda opravdu v životě křesťana a zvláště pak toho katolického, hraje takovou roli, jakou by mělo a má v jeho životě opravdu místo. A otázkou je, zdali dostatečný zájem o písmo projevují právě také mladí lidé. Dobrým krokem v tomto směru jistě může být vydání Bible pro mladé v ediční řadě YOUCAT.⁶⁷

Studentům bude nejbližší zřejmě program v podobě „studia“. Sem bychom mohli zařadit všechno, od přednášek přes debaty s hosty až třeba po rozbor nějaké knihy, encykliky, církevního dokumentu. Na druhou stranu je dobré, aby společenství nabízelo pro studenty oddych. Informací – vědomostí na ně zajisté chrlí dost sama škola. Je třeba najít rovnováhu mezi „akademickou poptávkou“ a naopak touhou na akademický svět alespoň na chvíli zapomenout. Dobré je, pokud může být formě studia věnován určitý den v týdnu, nebo třeba jednou za dva týdny, jednou do měsíce, a další formy setkávání probíhají v jiném dnu, nebo jiných týdnech.

Další formou setkání může být víkendová duchovní obnova. Pokud to zvláště časová kapacita mladých dovolí, je možné podniknout i delší výlet v období prázdnin. Když totiž vezmeme v potaz, že výuka na vysokých školách končí zhruba v půlce května a začíná mnohdy až v říjnu, dojde nám, že společenství se vlivem zkoušek, praxí a prázdnin nemusí vůbec setkat po dobu delší jak čtyři a půl měsíce (zhruba dvacet týdnů). A pak by asi vůbec nebylo k podivu, kdyby se společenství po takové pauze rozpadlo.

Ne všechna setkání však musí být nutně duchovního rázu. Je zajisté dobré, pokud společenství, či jeho skupiny zajdou posedět, zahrají si nějaké společenské hry, půjdou si zasportovat, zajdou do přírody. To, že se spolu sejdou křesťané přece notně neznamená, že se budou od začátku do konce modlit. To že jsou křesťané, znamená především, že jsou lidé, a to o nic lidé a o nic méně normální, jako lidé nevěřící.

⁶⁶ K Božímu zjevení a Písmu v životě křesťana viz. Dei verbum.

⁶⁷ Kniha neobsahuje celou Bibli, ale úseky z Písma s krátkými komentáři, také formou krátkých odpovědí. Jako první vážnější setkání z Písmem může být určitě velmi ku pomoci. Kniha je součástí edice YouCat karmelitánského nakladatelství. Více viz: Karmelitánské nakladatelství, edice YouCat. (10.4.2018)
<<https://www.ikarmel.cz/edice/youcat>>

3.1.4 Ekumenické společenství

Prostředí vysokoškoláků dává prostor také k ekumenické spolupráci. Ekumenické směřování se stalo jedním z hlavních požadavků druhého vatikánského koncilu, vždyť ekumenismu je věnován celý dekret *Unitatis Redintegratio*. Také v *Lumen Gentium* vybízí ke stále prosbě za jednotu, vedenou touhou podněcovanou Duchem svatým.⁶⁸ Uvažme navíc, že na českých veřejných vysokých školách studuje mnoho Slováků a východních Slovanů, mezi nimiž najdeme podíl nekatolických věřících vůči katolickým větší než u nás.

Jak připomíná *Lumen Gentium*, spojuje nás s ostatními křesťany zvláště úcta k Písmu jako směrnici života a samozřejmě víra v Trojjediného Boha,⁶⁹ nicméně, zvláště mezi Slovy bychom mohli nalézt ještě jeden významný spojující bod v osobnostech věrozvěstů Cyrila a Metoděje.⁷⁰ Jestliže v těchto mužích nalézáme zájem o přiblížení Písma a evangelijních hodnot v lidem srozumitelném jazyce, není rozhodně od věci tak nečinit v ekumenické spolupráci. Střední Evropa představuje určitý předěl mezi západní a východní tradicí, takovou, jakou i byli Slovanští věrozvěsti. A není tedy vůbec od věci, pokud obnovu cyrilometodějské tradice zmiňuje Ambros jako důležitý směr v obnově české katolické církve.⁷¹

3.2 Liturgie a svátosti ve vysokoškolské pastoraci

Svátosti představují základní skutečnost pastorace liturgií (*leiturgia*).⁷² Středem samotného křesťanského slavení a života katolíka vůbec, stejně jako středem celého společenství je slavení eucharistie,⁷³ kterého se mladí lidé jistě budou účastnit a pokud to kapacita umožňuje, nalezne její společné slavení své pravidelné místo v jejich programu.

⁶⁸ LG 15.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Zmíňme například, že na Slovensku se stali tito světcí a obecně Velká Morava silným tématem národního obrození, v kterém museli spolupracovat představitelé různých konfesí.

⁷¹ K obnově Cyrilometodějské tradice více in.: AMBROS, Pavel. Kam směřuje česká katolická církev?: teologie obnovy místní církve v Čechách a na Moravě, její základní pastorační postoje a orientace pro třetí tisíciletí. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 1999. Str. 168-260.

⁷² AMBROS, Pavel. Základní služby církve v české sekulární společnosti. Str. 121.

⁷³ Tamtéž. Str. 159.

Nutno přiznat, že právě při slavení eucharistie nejvíce vnímáme skutečnost, že svátosti jsou slaveny ve společenství (na rozdíl od individualismu).⁷⁴ Přijímání svátostí je také důležité nejen k budování víry, osobnímu setkání a zkušenosti s Bohem, ale také k utvoření životního stylu křesťana, do něhož účast na svátostech patří.⁷⁵ Pokud se daří vysokoškolskému společenství setkávat na samostatné „vlastní“ mši,⁷⁶ má to výhodu, že se jednak učí zařazovat eucharistické slavení do svého programu sami za sebe, tedy už bez rodičů a kmotrů a hlavně, že mají možnost ještě více se přímo zapojit do jejího slavení nějakou úlohou, či samotnou přípravou. Třeba sami v sobě objeví do té doby skryté talenty, které navíc mohou v budoucnu zužitkovat ve svých farnostech.

Pokud jde o svátost smíření, je potřeba pamatovat, že je jednou, nikoliv jedinou cestou k odpuštění hříchů, ale také, že má více forem slavení.⁷⁷ A ačkoliv jsme zvyklí na jednu „klasicou“ soukromou zpověď, tedy pro jednoho kajícího, nabízí se také možnost společného slavení kající pobožnosti s osobním vyznáním. Ta totiž může nejen oživit program společenství, ale hlavně pomoci zamyslet se nad problémem hříchu a významem odpuštění a prohloubit jejich vnímání. A navíc, takto zařazená pobožnost pomůže trochu více zabránit tomu, aby se zpověď, zvláště pak před svátky, stala jen rychle odbytou povinností.

3.3 Vydávání svědectví – martyria a diakonia

Jak jsme již zmínili, společné scházení se a slavení svátostí je důležitou součástí života křesťana, ale jako křesťané jsme posláni také přinášet plody⁷⁸ a nebát se vydávat svědectví.⁷⁹ Kristem jsme tedy byli vyvoleni, posláni do světa, a zároveň vybídnutí, abychom jej následovali v jeho příkladu lásky.⁸⁰ „Obsahem lásky k bližnímu je taková křesťanská láska, která je projevem osobní vůle člověku pomoci druhému ke spáse skutky

⁷⁴ Stále nebezpečí individualismu, viz: AMBROS, Pavel. Svátostná pastorace v českém sekulárním kontextu. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2014. Str. 13.

⁷⁵ K teologickému uchopení a tématu zkušenosti viz: Tamtéž. Str. 9-17.

⁷⁶ Zde jen dodejme, že každá svátost je slavena ve společenství celé církve a plná účast na mši není rozhodně ohraničena a omezena věkem, resp. přináležením ke skupině mládeže, ale křtem!

⁷⁷ Srov. OPATRŇÝ, Aleš. Pastorace svátostí. Str. 81n.

⁷⁸ Jan 15,9.

⁷⁹ 2 Tim 1,8.

⁸⁰ Jan 13.

tělesného a duchovního milosrdenství. Tuto lásku umožňuje v člověku Boží milost a nikdo ji nemůže považovat za vlastní.⁸¹ Lásku k bližním je také projevem celé církve,⁸² kterou ale před světem zastupujeme i jako jednotlivci i jako společenství. Skutky lásky jsou tak projevem přináležitosti a také se skrze nich svým životem podílíme na evangelizaci.⁸³ A to v celé společnosti, vždyť také ateisté jsou jedněmi z adresátů evangelizace.⁸⁴ Jednou z možností služby vysokoškolského společenství společnosti je organizace přednášek, tedy otevřít svůj program veřejnosti. Otázkou je, zda najdeme i jiné zapojení v diakonickém poslání církve.

3.4 Konverze a katechumeni

3.4.1 Konverze

Obrácení neboli konverze představuje zásadní bod na cestě k životu z víry a zásadní změna životní orientace, postupně ovlivňující všechny sféry života.⁸⁵ Dochází při ní k nalezení a přijetí smyslu života a vrcholné naděje v Kristu namísto jiných prostředků, model tohoto světa.⁸⁶ Obrácení může být spojeno s otřesem struktury hodnot a může být také nabídkou k řešení životních problémů.⁸⁷

3.4.2 Konverze v prostředí mládeže

Jak jsme již zmínili, pro mladého člověka je typické budování vlastního hodnotového systému. Nabízí se tak dobrá příležitost, k objevení křesťanských hodnot a přilnutí k nim. Setkat se s evangeliem mohou jednak skrze své přátele, případně skrze

⁸¹ AMBROS, Pavel. Základní služby církve v české sekulární společnosti. Str. 183.

⁸² Tamtéž. Str. 184.

⁸³ Srov. tamtéž. Str. 185nn.

⁸⁴ PAVEL VI. Evangelii nuntiandi: apoštolská exhortace Pavla VI.: hlásání evangelia z prosince 1975. 2. opr. vyd. Praha: Zvon, 1990. Čl. 52-54.

⁸⁵ OPATRŇÝ, Aleš. Pastorální teologie pro laiky. Str. 92.

⁸⁶ Srov. tamtéž.

⁸⁷ Srov. MUCHOVÁ, Ludmila. Některé psychologické aspekty konverze z pohledu náboženského psychologa. In: HANUŠ, Jiří a Ivana NOBLE, ed. Konverze a konvertité: sborník z mezioborového semináře o problematice náboženského obrácení. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. Quaestiones quodlibetales. Str. 72

svého partnera, ale také mohou jen prostě narazit na otevřený kostel a začít se ptát. Ať už se ke Kristu dostanou jakoukoliv cestou, je potřeba mít stále na paměti, že ten, kdo iniciuje navázání vztahu s Bohem, je Bůh sám.⁸⁸ Tedy, můžeme se na hlavu stavět, ale dílo musí především budovat Hospodin.⁸⁹

Jestliže je však mládí doprovázeno silnou nestabilitou, pak je také třeba si uvědomit, že i motivy ke konverzi mohou být v této době nestálé a ohrožené tlakem skupiny na přizpůsobení.⁹⁰ Pamatujme, že církve se u nás netěší obzvlášť velké oblibě ze strany veřejnosti a může být těžké, zvláště v menších městech, svoji, byť i velkou touhu prosadit. Proto je třeba obrácení zároveň vnímat jako proces.⁹¹ Ne nadarmo je úlohou celé církve se za katechumeny stále modlit a důležitým pomocníkem v tomto může být právě dobře fungující společenství vysokoškoláků, kteří sami mohou vrstevníkům ukázat, že být křesťanem není zas tak nenormální. V České republice je totiž tradičně předávané přesvědčení, že náboženství je nevědecké, nerozumné a zastaralé.⁹² Podle průzkumu mezi tři roky pokřtěnými mladými v katolické církvi⁹³ vytvořil Kaplánek popis osobní životní cesty, která vedla mladé ke křtu. Zde je zvláštní, že ve fázi předchozího života ještě před vlastním opravdovým zájmem o křesťanství mnoho mladých uvedlo, že k tomu stejně tak nějak tíhli a s nějakou vírou se mnohdy setkali třeba alespoň u prarodičů.⁹⁴

Na základě zmíněného výzkumu Kaplánek rozdělil respondenty na čtyři typy.⁹⁵ První označil jako *intelektuální hledače*. To byla skupina mladých, kteří svou náboženskou cestu hledali po dobu alespoň čtyř let. Rozhodnutí bylo obtížné, neboť zvažovali i jiné cesty a zároveň nebyli ovlivněni partnerem. A zároveň je také spojovalo čerstvé absolvování nebo studium vysoké školy, byli tedy staršími respondenty. Druhý typ označil za *společové křesťany*, tedy takové mladé lidi, kteří se k víře dostali skrze partu kamarádů, skautský klub apod. Ti byli také mladší (pod 19 let). Třetí typ označil za *tandemové křesťany*, což byla skupina mladých, kteří právě následovali svého

⁸⁸ OPATRŇY, Aleš. Pastoralní teologie pro laiky. Str. 179.

⁸⁹ Srov. Ž 127, 1.

⁹⁰ MUCHOVÁ, Ludmila. Některé psychologické aspekty konverze. In: HANUŠ, Jiří a Ivana NOBLE, ed. Konverze a konvertité. Str. 72.

⁹¹ Tamtéž. Str. 73n.

⁹² KAPLÁNEK, Michal. Rozhodnutí mladého člověka nechat se pokřtít v katolické církvi. In: HANUŠ, Jiří a Ivana NOBLE, ed. Konverze a konvertité. Str. 91.

⁹³ Tamtéž. Str. 81.

⁹⁴ Srov. tamtéž. Str. 92n.

⁹⁵ Srov. tamtéž. 94nn.

partnera/partnerku či přítele/přítelkyni a o náboženství se dříve nijak nezajímali. A zajímavé je, že také byli spíše mladší (opět pod 19 let). Čtvrtou skupinu, označenou *hledači východiska*, tvořili mladí lidé, kteří byli při vstupu do církve ovlivněni životní krizí nebo silným citovým zážitkem. Opět se jednalo o starší skupinu, ve které navíc převažovaly ženy.

Pokud se člověk rozhodne pro obrácení a má v něm vážný úmysl, nastupuje do procesu přípravy na křest a vstupuje do katechumenátu. Tedy za předpokladu, že například nebyl pokřtěn v útlém dětství, ale k víře nebyl veden. V takovém případě může absolvovat v podstatě podobný program a připravovat se na dovršení iniciace biřmováním a přijetím eucharistie.⁹⁶ V jejich případě pak můžeme mluvit o jakési „dodatečné iniciaci“.⁹⁷ Katechumenát má svůj naukový, socializační a liturgický obsah a jeho řádné provedení má také svůj evangelizační a pastorační potenciál.⁹⁸ O přínosu kontaktu mladých katechumenů s již pokřtěnými vrstevníky jsme již hovořili, ovšem prožívání katechumenátu má svůj význam i pro pokřtěné, kteří totiž sami ve svém životě procházejí konverzí. To že byl člověk pokřtěn, zvláště pokud se tak stalo v útlém věku, ještě neznamená, že nepotřebuje obrácení. Křesťané stále docházejí k potřebě tzv. druhého obrácení a úkolem mladých v pastorační mládeže je uchopení sebe sama jako nového člověka. Stojíme tak před dědictvím katechumenátu, jehož úkolem je mimo jiné pomoci zničit v sobě starého člověka.⁹⁹ Ambros dokonce o katechumenátu v celé sedmé kapitole své knihy pojednává jako o modelu „*postbatesimální pastorage mladých*“.¹⁰⁰ A bude tak nesmírně dobré, pokud v prostoru vysokoškolské pastorage bude katechumenátu věnován dostatečný prostor. Zároveň však ještě dodejme, že katechumenát je záležitostí celé místní církve, tedy by měl být zřízen a řízen biskupem.¹⁰¹

⁹⁶ Jen připomeňme, že iniciační svátosti by měli být přijaty právě v pořadí křest-biřmování-eucharistie. Srov. LG 11.

⁹⁷ Termín, kterým i přes svou nepřesnost a ilustrativní charakter užívá Opatrný právě pro završení křesťanské iniciace u lidí, kteří po určité době ztratili kontakt s církví a proces iniciace byl tak přerušen. In: OPATRNÝ, Aleš.: *Pastorage svátostí*. Str. 28.

⁹⁸ OPATRNÝ, Aleš.: *Pastorage svátostí*. Str. 30.

⁹⁹ AMBROS, Pavel. *Pastorage mladých*. Str. 175.

¹⁰⁰ Tamtéž. Str. 165-195.

¹⁰¹ OPATRNÝ, Aleš.: *Pastorage svátostí*. Str. 32n.

4 VYSOKOŠKOLSKÁ SPOLEČENSTVÍ V ČECHÁCH

4.1 Metoda a postup

V následující kapitole budou představeny vysokoškolská společenství v městech české církevní provincie: Praze, Plzni, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Pardubicích, Liberci a Ústí nad Labem.

V předchozí kapitole jsme si zmínili některé důležité body pastorační práce, které budou také námětem pro konečné zhodnocení. V každém jednotlivém místě byl učiněn rozhovor s osobou pověřenou pastorační prací vysokoškoláků. V naprosté většině se jednalo přímo o kněze, pouze v pražské akademické farnosti proběhl rozhovor s pastoračním asistentem Martinem Staňkem. Tyto rozhovory byly zaznamenány jako zvukové soubory a jednotlivé nahrávky jsou k dispozici u autora práce. Některé informace jsou také dostupné na webových stránkách jednotlivých společenství, případně v jejich výročních zprávách. Cílem rozhovorů bylo zjistit, jak velké společenství se schází, jak často se schází a jak funguje. Přitom je stále mít na paměti právě jednotlivé body pastorační práce, které jsme zmínili ve třetí kapitole. Úkolem bude popsat a následně i porovnat silné a slabé stránky jednotlivých společenství a náplň jednotlivých složek pastorační práce. Ve všech místech nás budou zajímat informace k následujícím bodům:

- Velikost společenství
- Podoba, průběh a program setkání
- Slavení svátostí a příprava na přijetí iniciačních svátostí
- Fungování v rámci farnosti a diecéze
- Podoba ekumenické spolupráce
- Podoba služby společnosti (pokud nějaká je)

Abychom měli stále na paměti přináležitost k místní církvi a také si uvědomovali vliv situace religiozity v diecézi, budou města seřazena podle diecézí, podle velikosti jejich společenství a programu v nich. Tedy od měst, kde najdeme nejmenší skupinky, až po velká společenství. Jako první budou představeny města litoměřické diecéze Ústí nad Labem a Liberec, následně Plzeň, České Budějovice, města královéhradecké diecéze, tedy Pardubice a Hradec Králové, a jako poslední Praha.

4.2 Ústí nad Labem

V Ústí nad Labem se z českých univerzitních měst nachází nejmenší společenství vysokoškoláků vůbec. Ačkoliv co do počtu studentů město není nejmenší, k 31. 12. 2017 to bylo 7 356 lidí s českým občanstvím a 353 cizinců.¹⁰² Jedná se však o kraj s extrémně nízkým podílem věřících a s tím také jde v ruku v ruce velmi malé, resp. téměř žádné povědomí o jakýchkoliv věcech týkajících se víry. Přesto se zde věřící vysokoškoláci společně jednou týdně scházejí.

Na webu o společenství dostupné informace prakticky nejsou. Studenti *se scházejí ve středu v 19 hodin*, vedením je pověřen farní vikář P. Jiří Smolek, který také plní úlohu referenta na Diecézním centru mládeže v Litoměřicích. Nechává studenty vybírat si program samostatně a pracuje tedy opravdu jako doprovázející a pomocník než jako vedoucí, dávající rozkazy.

Dnes se schází na faře společenství *v počtu zhruba 3-5 lidí*, s tím, že za rok se v něm různě objeví do deseti lidí, někteří třeba jen jednou. V tomto počtu samozřejmě také odpadá společné slavení eucharistie. Program středečních setkání je různý, někdy si společenství pozve třeba *duchovního hosta*, většinou z okolí. Někdy si naopak zase prostudují vybranou knihu, ke které posléze *vedou diskusi*, případně se také *zvolí cyklus katechezí*. Takto se například zabývali delší dobu tématem sociální nauky církve.

Každoročně se připravuje alespoň jeden konvertita, nebo i více osob hledajících a případně do budoucna i uvažujících o křtu. Přípravování jsou buď v rámci farnosti nebo individuálně s knězem. Jedná se zpravidla o osoby, které přicházejí sami, tedy nepřišli s přítelem nebo kamarádem.

Ve farnosti také funguje společenství středoškoláků. To se schází v pátek, vysokoškoláci s nimi v podstatě nepřijdou do styku, protože na víkend většinou odjíždějí. Nepodnikají tedy ani společné víkendy. Společenství má však svého zástupce ve farní radě a pomáhá s organizací některých akcí, jako je Noc kostelů nebo farní ples.

*Významnou událostí je zahájení akademického roku při bohoslužbě „Veni Sancte“.*¹⁰³ Ačkoliv se na ní sejde zhruba oněch pět studentů, *účastní se jí diecézní biskup, případně generální vikář a také zástupci akademické obce z řad pedagogů i vedení*

¹⁰² Veškerá statistická údaje o počtech studentů pocházejí z dat MŠMT. In: Statistiky ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy: (30. 4. 2018) <http://dsia.uiv.cz/vystupy/vu_vs_fl.html>

¹⁰³ Zahajovací bohoslužba na začátku akademického roku.

univerzity. Což i při tak malé účasti věřících studentů poukazuje na velký zájem jak ze strany biskupa, tak celé univerzity. Zájem univerzity o spolupráci na rovině duchovní dokazuje také *snaha o vybudování, resp. obnovu bývalé nemocniční kaple*, která se dnes nachází v prostorách univerzity. Byla by zde tak možnost ke ztišení, duchovnímu rozhovoru v určitý den (nabízí se i možnost střídání s duchovními jiných církví, každý den někdo) a v neposlední řadě také možnost uspořádání přednášky na téma úzce souvisejícího s křesťanstvím.

4.3 Liberec

Dalším univerzitním městem litoměřické diecéze je Liberec. Vysokoškolské společenství je zde o něco větší než v Ústí. Ačkoliv je situace religiozity v Liberci a jeho okolí Ústecku podobná, přece jen už narazíme i na oblasti s větším počtem věřících (zvláště směrem na východ). Také zaměření studia je v Liberci specifické nachází se zde totiž textilní a umělecká škola, které jsou vyhledávány studenty z celé republiky i zahraničí. V Liberci studovalo k 31. 12. 2017 podle údajů MŠMT 5 542 českých studentů a 441 cizinců.

Duchovní péčí o zdejší vysokoškoláky je pověřen *P. Michal Podzimek*, a to už od roku 2005, kdy byla diecéze dočasně pod správou tehdejšího královehradeckého biskupa Dominika Duky. Dnes je otec Michal *pověřen pastorem vysokoškoláků a intelektuálů*, působí totiž také jako pedagog na zdejší Technické univerzitě, kde mimo jiné přednáší filozofii náboženství a dějiny křesťanství. Studenti tak mají možnost se v rámci jeho hodin třeba i poprvé setkat s křesťanstvím. Někteří na přednáškách projeví zájem o hlubší poznání křesťanství a následně i nastoupí cestu přípravy na křest. Pokud se nějaký z vysokoškoláků pro křest rozhodne, je *připravován individuálně*.

Společenství se schází každou středu večer. V 18 hodin mají možnost zúčastnit se pravidelné farní bohoslužby, kam většinou alespoň pět studentů zavítá a následně se scházejí ke společnému programu, tedy zhruba okolo 19. hodiny, převážně v prostorách fary. Otec Michal ještě slouží večerní mše v 18 hodin v neděli, kterých se také studenti účastní. Obecně je pro svou zvláštní spiritualitu a rozumový důraz vyhledáván i mimoměstskými věřícími.

Středeční setkání dochází okolo 8-10 lidí, během roku se jich pak různě prostřídá zhruba 20-25. Skupina se nicméně oproti předchozím rokům mírně zmenšuje. Náplň

programu si určují sami, dávají však velký důraz na otevřenost, také program se snaží připravovat primárně mimo-náboženský.¹⁰⁴ Podle složení skupiny si pak někdy organizují i *víkendové výlety, rekolekce* v adventu nebo postu. *V postě* také organizují *ranní křížové cesty*. K organizaci programu a komunikaci s duchovním si skupina vždy určí jednoho člověka. Společenství se dále nijak zvlášť nepodílí na životě farnosti.

Ekumenická spolupráce probíhá v rámci celé farnosti, 3. neděle v měsíci se křesťané společně schází na večerech chval, pořádaných v církvi bratrské. Společný ekumenický vysokoškolský klub se však neuchytil.

4.4 Plzeň

V pořadí třetím městem, které si představíme, je Plzeň, kde k 31. 12. 2017 studovalo 11 803 studentů z ČR a 1 065 ze zahraničí. V Plzeňské diecézi je zvláště v příhraničních oblastech situace podobná diecézi litoměřické, avšak nalezneme zde i oblasti tradičně religióznější. Jedná se také o nejmladší českou diecézi, vzniklou teprve v roce 1993 a poměrně významným faktem je, že oba její dosavadní diecézní biskupové vždy usilovali o silný kontakt s mládeží.

V Plzni nalezneme dlouhodobě fungující vysokoškolský klub Hora, který má své zázemí při diecézním centru mládeže (dále jen DCM). Ten má také vlastní webové stránky, bohužel ale nejsou v posledním roce příliš aktualizovány.¹⁰⁵ Pastorační vysokoškoláků vede P. Vojtěch Soudský, OP, diecézní vikář pro pastorační, společně s P. Pavlem Petrašovským, který je zároveň farářem v Dýšině. Mladým je k dispozici také P. Pavel Fořt, který je vedoucím DCM a kaplanem v Domažlicích. V AR 2018/2019 se o vysokoškoláky budou starat pouze otec Vojtěch s otcem Fořtem, oba však také budou v Plzni, a tedy k dispozici po celý týden.¹⁰⁶

Společenství vysokoškoláků se schází každou středu od října do června *při mši svaté v 19 hodin*, která je slavena v kostele Nanebevzetí Pann Marie v bývalém františkánském klášteře (dnes slouží jako fara katedrální farnosti a sídlo DCM). Následuje *setkání s dopředu určeným programem*. Většinou jde o nějaké *duchovní téma* nebo *debatu*

¹⁰⁴ Tedy namísto klasických katechezí si povídají, hrají deskové hry. Primární je sejít se s partou kamarádů.

¹⁰⁵ Vysokoškolský klub Hora v Plzni: (15.5.2018) <<http://hora.signalny.cz/>>

¹⁰⁶ P. Pavel Petrašovský i P. Pavel Fořt působí ve farnostech mimo Plzeň.

s hostem či *cyklus přednášek*, například proběhlo několik přednášek na téma připravované synody o mládeži. *Během* středečního *setkání* mají studenti *možnost duchovního rozhovoru* (většinou jsou k dispozici tři kněží, takže alespoň jeden je z programu volný) nebo třeba *adorace v kapli na DCM*. Předě mší svatou je možnost adorace před vystavenou Nejsvatější svátostí oltární (dále jen NSO), mimo dobu *postní*, kdy probíhá *pobožnost křížové cesty*.

Bohoslužeb se účastní okolo 30-40 studentů, následného programu pak v závislosti na náplni a třeba také povinnostech (ve zkouškovém období je účast malá) *kolem 10 až 15 studentů*, někdy i více, někdy zůstane třeba jen 5 lidí. Ve společenství je *znatelná převaha dívek* (cca 2:1), zhruba polovinu společenství tvoří studenti z Moravy, Slováci se však vyskytují jen zřídka. Během celého roku společenstvím projde zhruba přes 50 lidí.¹⁰⁷ Katechumeni, kterých každoročně bývá okolo pěti, a případně biřmovanci mají společnou přípravu ve středu předě mší svatou. Vzhledem k tomu, že ve středu večer pak následuje program klubu HORA, zůstávají s ostatními studenty ve styku.

Zvláště v posledních dvou letech je ze strany studentů cítit *stále menší zájem o program*. V minulých letech byla aktivní parta mediků, kteří poháněli celé společenství, organizovali výlety, ale dnes taková skupinka chybí. V podstatě *jedinou aktivní skupinkou ve společenství je rytmická schola*, doprovázející středeční bohoslužby.

Studenti mají také k dispozici *v úterý* od 20 hodin tělocvičnu církevního gymnázia, kde hrají *volejbal*. Zvláště pro *zahraniční studenty*¹⁰⁸ je sloužena *v sobotu* večer *mše sv. v angličtině*, které se pravidelně účastní okolo 25 studentů. Ti se ale neúčastní jiného programu, který je přirozeně v češtině.

Ačkoliv společenství příliš zájem neprojevuje, přesto se daří organizovat i některé akce mimo pravidelná setkání. *V létě* je organizováno společné *sjíždění řeky* a také *týden putování po poutních místech diecéze*, v zimě zase jezdí společně na hory. V adventu a postu je *možnost víkendové rekolekce* společně s farností Dýšina (působistič otc Petrašovského). Za zmínku také stojí akce s názvem „*final blessing*“ (tedy „konečné“ nebo „poslední požehnání“), což je požehnání udělované studentům před státnicemi.

¹⁰⁷ Opět stejná situace, kdy někteří přijdou jen jednou.

¹⁰⁸ V Plzni studovalo podle dat z MŠMT 1 065 cizinců. V tom jsou sice započítány všechny národnosti, ale naopak chybí údaje o studentech v rámci zahraničních pobytů (typu Erasmus+ atd.).

Akademický rok je slavnostně zahajován první týden v říjnu za účasti diecézního biskupa, rektora univerzity a dalších představitelů akademické obce. Je tedy vidět jak zájem ze strany univerzity i místní církve. *Ekumenické spolupráce* v rámci středečních setkání neprobíhá, ale studenti se scházejí ke *společné modlitbě na kolejích*.

4.5 České Budějovice

Pokud bychom chtěli na internetu vyhledat informace o vysokoškolské pastoraci, poněkud by nás zmátla jedna skutečnost. V centru města se totiž nachází společenství „Studentské středy“ ve Studentském kostele sv. Rodiny,¹⁰⁹ které je však společenstvím středoškoláků. Pokud se zde účastní programu nějací vysokoškoláci, pak jde primárně o místní studenty, kteří ve společenství navázali kontakt již na střední škole.

Naproti tomu *pastorace vysokoškoláků se odehrává v salesiánské farnosti* a salesiánském středisku mládeže v městské části *Čtyři Dvory*, kde se také nachází vysokoškolské koleje a univerzitní kampus. Výhodou je tak dobrá dostupnost pro studenty a zároveň dobré zázemí a prostory u salesiánů. Co do počtu studentů v Čechách jsou Budějovice na druhém místě (samozřejmě za Prahou), k 31. 12. 2017 zde bylo evidováno 12 521 českých studentů a 530 ze zahraničí.

Českobudějovické společenství „Čtyrák“¹¹⁰ se schází po celý akademický rok k *pravidelným bohoslužbám v úterý v 19 hodin*, po které následuje *společný program zhruba do 22. hodiny*. Sami se zapojují do přípravy (a samozřejmě i slavení) bohoslužby, mají vlastní scholu, připravují vlastní přímluvy. Pastorací vysokoškoláků je biskupem pověřen farář zdejší salesiánské farnosti, *P. Josef Mendel, SDB*.

Po mši svaté pokračují, mimo týdnů ve zkouškovém období, *společným setkáním* ve vedlejším salesiánském době. Zahájeno je malou večeří (obložené chleby apod.), které si připravují a platí sami. Poté následuje *program, který je buď jednotný, nebo se mladí rozdělí do několik skupin*, v závislosti na počtu studentů, kteří dorazili. Tak se třeba část může odebrat k modlitbě v komunitní kapli. Ať už se účastníci rozdělí nebo

¹⁰⁹ Studentský kostel České Budějovice: (2.6.2018) <<https://www.studentskykostel.com/kontakt>>

¹¹⁰ Svůj název získalo podle městské části Čtyři Dvory. Vysokoškolské společenství Čtyrák v Českých Budějovicích: (2.6.2018) <<https://www.facebook.com/Ctyrak/>>

ne, úterní setkání je zakončeno delší, zhruba dvacetiminutovou společnou modlitbou. Na úterním společenství se studenti nejčastěji schází v počtu *20-50 lidí*, během roku se jich však prostřídá více jak 100. *Převažují* opět *dívky* (zhruba v poměru 2:1). Náplň programu se mění, zaměření je náboženské. I zde například proběhlo několik debat k plánované synodě o mládeži. Katechumeni a případně zájemci o biřmování jsou připravováni v rámci farnosti, ale udržují kontakt i se společenstvím vysokoškoláků.

Slabinou zdejšího společenství je potřeba neustále studenty popostrkávat. Na jednu stranu jsou schopni být dosti samostatní, připravovat si program atd., ale občas je musí někdo popohnat. Otec Josef by rád uvítal založení VKH, ale pokud se nezvýší iniciativa na straně studentů, tak jen těžko obstojí. Společenství má vlastní radu, relativně dobře fungující, jsou finančně nezávislí, na jídlo a další věci si přispívají sami. Jeden z členů je také součástí pastorační rady farnosti.

Kromě úterního společenství ale zdejší salesiánská farnost nabízí spoustu dalších možností a sami mládežníci se setkávají i mimo úterky. Ve farnosti už dva roky funguje *kurz Alfa*, navštěvovaná hlavně nepokřtěnými vysokoškoláky, v počtu zhruba 20 zájemců. Jde o několik setkání, jejichž cílem je základní seznámení s křesťanstvím (bez jakýchkoliv závazků ke křtu). Jelikož minulá Alfa vzbudila zájem o pokračování, tak paralelně k Alfě vznikl *kurz Beta*, tedy kurz návštěvníků předchozí Alfy. Alfa a Beta se scházela střídavě ob týden v pondělky podvečer, od 17 do 20 hodin. Zhodnotit jejich přínos je však takřka nemožné, neboť kurz sice sklízí úspěch, ale zájem o křest zatím neprojevil nikdo z Alfy ani Bety. Pro útěchu však dodejme, že plody se teprve mohou objevit při dalším kurzu, řecká abeceda má znaků dost...

Dalším zajímavým a vlastně i jedinečným kurzem je kurz s názvem „Chodíme spolu“. Jedná se o formu přejatou z anglikánské církve, stejně jako je tomu u Alfy. Na rozdíl od mateřského projektu v anglikánské církvi se však nejedná o přípravu na manželství, ale o kurz zaměřený na budování a udržování vztahu. Účastní se jej jak věřící, tak také nevěřící studenti. Kurz tvoří 6 setkání, které začínají společnou večeří a poté následuje společný program s plněním různých úkolů.

Zcela zvláštním bodem programu je zapojení do *projektu* s názvem „*Univerzitní hospoda*“, který vznikl v září 2016. Jedná se o různé pořady a programy v univerzitním klubu Kampa, v rámci nichž *zajišťuje farnost jednou za měsíc přednáškového hosta*, a to zpravidla druhou středu v měsíci od 18 hodin do cca 19:30. Požadavek klubu je, aby programy byly apolitické a mimo-náboženské. Je ale možné představovat témata z kultury nebo seznamovat se základními evangelijními hodnotami. Například zde letos

byla hostem Veronika Sedláčková hovořící na téma mediální gramotnosti, představil se zde i P. Ladislav Heryán, SDB. Programy mívají různou návštěvnost od zhruba 30 do 150 lidí z řad studentů i široké veřejnosti.

Ve společenství také probíhají nárazové akce, například *postní setkání*, což jsou čtyři pondělky v postní době s tematikou týkající se postu, jejich průběh je podobný jako při úterních setkáních. Konají se také dvě *duchovní obnovy*, v adventu a v postě, ojíždí se pryč od pátečního večera do nedělního poledne. Na konci února probíhá „*Žehnání svatého Valentýna*“. Je to akce, které se účastní mladé páry vysokoškoláků, plní úkoly a na závěr dostanou požehnání. Akce se účastní kolem 40 lidí a opět z řad „nevěřících“.¹¹¹

Scházejí se také k *různým nenáboženským akcím* jako jsou adventní svařák, bruslení a jednodenní lyžování v zimě, bowling. V úterky se schází v tělocvičně sportovní skupinka a probíhají také taneční čtvrtky v tělocvičně. *V létě* vyrážejí studenti na „*puťák*“, který si sami domlouvají.

Další specialitou zdejšího společenství je *skupina* asi 20 *absolventů*, tedy těch, kteří již pracují, ale dříve patřili do společenství vysokoškoláků. Tito lidé se kromě společných setkání také *zapojují do dění ve farnosti*. Například nově zajišťují program i ve zkouškovém období pro vysokoškoláky, aby se oni nemuseli příliš zatěžovat organizací, ale zároveň si mohli odpočinout třeba při hraní deskových her. Významně pak pomáhají při nedělních bohoslužbách, kdy tito absolventi některé neděle zajišťují katecheze pro malé děti. Společně s vysokoškoláky pak třeba organizují mikulášskou besídku pro děti z farnosti.

Na úrovni místní církve probíhá spolupráce v podstatě jen při diecézním setkání mládeže, kdy část programu jsou všichni mladí spojeni a část programu jsou pak rozděleni na středoškoláky a vysokoškoláky. Slavnostní zahájení ani ukončení neprobíhá. Účastní se však *večerů chval* a modliteb *Taizé* v již zmíněném Studentském kostele Svaté Rodiny. Ty jsou také *ekumenicky otevřené*. Ačkoliv ekumenická spolupráce v rámci vysokoškolského společenství ve farnosti na Čtyřech Dvorech neprobíhá, studenti se společně scházejí k *modlitbě s ostatními křesťany na kolejích*.

Co se týče *služby společnosti*, je potřeba vyzdvihnout nejen *spolupráci v rámci univerzitního kampusu*, ale také *angažovanosti v sociální oblasti*. Studenti například *chodí navštěvovat seniory do domova důchodců*, kde organizují společné zpívání.

¹¹¹ Zde už je namístě uvažovat, nakolik jsou opravdu nevěřícími, jestliže si jdou pro požehnání.

4.6 Pardubice

Z jižních Čech se přesuneme do královehradecké diecéze. Prvním zdejším vysokoškolským městem, kterým se budeme zabývat, jsou Pardubice. Zde bylo k 31.12.2017 evidováno 6 694 studentů z ČR a 353 cizinců. Zdejší fakulty plní, podobně jako třeba v Ústí nad Labem funkci regionálních škol hlavně pro studenty z okolních oblastí. Ve vysokoškolském společenství zde ale najdeme významný podíl Moravanů.

Péčí o vysokoškoláky je v Pardubicích již osm let pověřen *P. Radek Martínek*, administrátor farnosti v nedalekých Holicích, který také pedagogicky působí na univerzitě v Hradci Králové. *Společenství se schází jednou týdně ve středu večer při mši sv. od 19:30 v kostele sv. Bartoloměje a následně studenti pokračují společným programem* na faře vedle kostela, který trvá zhruba do 22:30. Základní informace jsou dostupné na webu společenství i na stránkách farnosti.¹¹² Společenství se schází v počtu zhruba 15-20 lidí, za rok jím pak projde do 25. Podobně jako v dalších městech i zde má společenství vlastní scholu, která se podílí na hudebním doprovodu bohoslužeb. *Program si určují většinou na celý semestr dopředu sami, náplň je i zde různorodá, od přednášek či setkání s hostem až po neformální setkání u deskových her.* Setkání je zahájeno společnou modlitbou. Všichni studenti si chválí zdejší úzké vztahy a dobré sdílení.

Kromě středečních setkání se však společenství nijak příliš neschází, jen občas se domluví a podniknou spontánně akce jako je návštěva divadla a podnikají *víkendové setkání ve Světlé nad Sázavou*. Dříve členové společenství organizovali i další akce, zašli třeba do hospody, organizovali tance apod. Jediné, co probíhá ještě speciálně nad běžný program, je závěrečné grilování na konci roku, tedy poslední výukový týden letního semestru. Bohužel zde také *zaniklo i ekumenické křesťanské společenství na kolejích*.

4.7 Hradec Králové

Předposledním univerzitním městem, kterým se budeme zabývat, je Hradec Králové. Jak jsme již zmínili, v tomto východočeském městě najdeme dobře fungující VKH, které se v roce 2010 přidružilo k již dříve fungujícím VKH na Moravě a v Praze jako *Křesťanský akademický klub Salaš*. V Hradci Králové bylo k 31.12.2017 evidováno

¹¹² Vysokoškolské katolické společenství Pardubice. (2.6.2018)
<<http://vkspce.maweb.eu/>>

8 754 studentů z ČR a 1 144 cizinců. Je to také první z představených společenství, na jehož životě se významněji podílí také studenti ze Slovenska.

Křesťanský akademický klub vznikl v Hradci Králové už v 90. letech, významným datem je však 1. říjen 2007, kdy bylo tehdejším biskupem Dominikem Dukou zřízena zvláštní akademická duchovní správa, jejímž kaplanem byl ustanoven P. Tomáš Petráček,¹¹³ který vyučuje na KTF UK v Praze a na univerzitě v Hradci Králové. Duchovní správa byla zřízena při kostele Nanebevzetí Panny Marie, kde funguje dodnes. Jsou zde například během akademického roku slouženy středeční studentské bohoslužby od 19:30 hod.

Křesťanský akademický klub VKH Salaš má velmi dobře spravované webové stránky, zvláště pak stránku a skupinu na síti Facebook.¹¹⁴ Zde jsou pravidelně aktualizované informace, zveřejňované informace o programu a plánovaných akcích a také fotografie a videa z jednotlivých událostí. Také jsou zde zveřejňovány pravidelné týdenní výzvy (každý týden pět výzev jako upéct buchtu kamarádům přečíst ten a ten úryvek v Bibli, vyrazit ráno v týdnu na mši apod.).

Pravidelný *program* hradeckého společenství je poměrně *dost pestrý*. *V pondělí* si zájemci mohou zahrát *fotbal* v hale Slavia, nebo se sejít *k modlitbě na kolejích*. *V úterý* probíhá společné *setkání v čajovně*, tedy v prostorách *Nového Adalbertina*, které má VKH k dispozici.¹¹⁵ *Těžištěm* veškerého *dění* ve společenství je samozřejmě zmíněná *středeční bohoslužba s následným programem*. Tím může být *kulturní večer, přednáška, debata s hostem* apod. Bohoslužby se pravidelně účastní i více jak 100 studentů, následujícího programu samozřejmě podle náplně a také časových možností. Mše svatá není vždy jen v češtině, několikrát do roka je slavena mše ve slovenštině a pokud je zájem, tak i v angličtině. *V době postní* přede mší probíhá *slavení křížové cesty*, kterou si studenti sami připravují.

Zvláštností zdejšího společenství je *slavení kající bohoslužby*. Ta je vždy *v adventu a v postě* je slavena před svátky místo mše. Jedná se v podstatě o bohoslužbu slova s následným vyznáním hříchů, zakončenou společným požehnáním. Její účastníci

¹¹³ Viz: Biskupství královéhradecké: zřízení akademické duchovní správy. (3.6.2018) <<http://www.bihk.cz/aktuality/zpravy/609-akademicka-duchovni-sluzba-v-hradci-kralove.html?page=41>>

¹¹⁴ Veškeré odkazy dostupné zde: Křesťanský akademický klub VKH Salaš Hradec Králové. (3.6.2018) <<http://www.salas.hk/>>

¹¹⁵ Jedná se o budovu hotelu na náměstí vedle kostela, jejíž prostory k setkáním a přednáškám využívá právě VKH. Má zde také svoji klubovnu, tedy v podstatě své sídlo.

tak mají dobrou příležitost k zamyšlení nad pokáním, odpuštěním i milosrdenstvím, a navíc tak předejít lacinému odbítí jedné předsváteční povinnosti. Získávají také dobrou zkušenost, ze které mohou v budoucnu čerpat ve své farnosti, kde se třeba o slavení podobné kající bohoslužby mohou zasadit. K dispozici je několik kněží, ale tato kající bohoslužba je vyhledávána nejen samotnými studenty, byť tvoří většinu účastníků, ale i dalšími věřícími, nebo i celými rodinami.

Jelikož je společenství v Hradci opravdu živé a dobře fungující, není zde nouze ani o *nárazové akce*, z duchovních kromě již zmíněné kající bohoslužby zmiňme například *víkendové exercicie* v adventu a v postu. Studenti spolu také organizují *výlety*, *návštěvy kulturních akcí* nebo společně posedí v nějaké restauraci. Začátkem *září* také organizují *týdenní pobyt v horách* (v Čechách nebo na Slovensku).

Co se přípravy na přijetí svátostí křtu a biřmování týká, zde je věc složitější. Pokud se sejde *dostatečné množství lidí (alespoň 4)* a dovolují to i časové možnosti, tak *probíhá společná příprava v rámci akademické duchovní správy*. To se ale nedaří každý rok, ačkoliv třeba zájemci o křest každoročně jsou, ale nemusí najít společně vyhovující termín. Pak probíhá jejich příprava ve farnosti na biskupství, a přitom samozřejmě mohou zůstat v kontaktu s ostatními studenty. Opět i zde se potvrzuje zkušenost z předchozích měst, že zájemci o křest se objevují převážně sami.

4.8 Praha

Situace v Praze oproti jiným městům je hodně odlišná, a to jak počtem studentů, který v součtu studujících Čechů překračuje 115 000 (z ČR 94 230 a ze zahraničí 21 301 studentů, opět k 31. 12. 2017 podle dat MŠMT), tak také svou rozlohou. Další věc je, že mnoho studentů je místních, případně dojíždějí z dobře dostupného okolí. Místní studenti tak často udržují vztahy vybudované ve svých farnostech a zde se také scházejí.

Pokud bychom chtěli zmapovat existenci a fungování všech vysokoškolských společenství v Praze, vydalo by to na zvláštní práci. V podstatě v každé větší farnosti s mladými lidmi a rodinami bude existovat také alespoň malá skupinka vysokoškoláků.¹¹⁶ V této práci již ale nezbyvá prostor se jimi zabývat. Z našeho zájmu také vyloučíme různé cizojazyčné personální farnosti, tedy například fungování vysokoškolského společenství

¹¹⁶ Zmiňme například farnost u Nejsvětějšího Srdce Páně na Vinohradech, Strašnice, Chodov nebo Kobyličky.

ve slovenské farnosti u sv. Jindřicha. Zaměříme se pouze na tři společenství: akademickou farnost, VKH a akademickou duchovní správu na Českém vysokém učení technickém (dále jen ČVUT).¹¹⁷

4.8.1 Akademická farnost

Chrám Nejsvětějšího Salvátora je doslova symbolem vysokoškolské pastorace. Významným se pro zdejší společenství stal rok 2004, kdy zde byla zřízena samostatná akademická farnost (farnost personální). *Pravidelné bohoslužby* se konají během AR *v neděli ve 14 hodin a 20 hodin* večer a *v úterý* večer v 18 hodin. Od července do konce září je pak pouze nedělní mše večer. *Účast na bohoslužbách* je různá, ale co se *neděle* týče, navštěvuje tyto dvě bohoslužby zhruba *okolo 1000 lidí*. Ke složení účastníků bohoslužeb více řekne dobře zpracovaná statistika farnosti.¹¹⁸ Za zmínku však stojí, že *více jak polovina* účastníků je *ve věku 20-29 let*, a zhruba polovina účastníků má již absolvované vysokoškolské vzdělání. Ovšem studentů je podle průzkumu z roku 2007 jen 40%.¹¹⁹ Od průzkumu však uběhlo přes deset let podíl absolventů se pravděpodobně zvýšil, protože mnozí si zde našli své místo v církvi a navštěvují bohoslužby nadále, ačkoliv již nejsou studenti. Jedná se tedy o prostředí vyhledávané intelektuály obecně, nejen studenty.

Ve zmíněném průzkumu se 14 % dotázaných vyjádřilo, že vlastně nepřicházejí kvůli mši, ale z jiného důvodu, jako je kázání. To však představuje nebezpečí, že ze slavení eucharistie změní v „divadlo s přednáškou“. Otázkou je, kolik návštěvníků zdejších bohoslužeb by dokázalo prožívat víru i v jiném společenství a kolik lidí by svou víru bez zdejší spirituality a zdejších osobností, jako je Tomáš Halík, ztratilo.

Co se personálního zajištění týká, vždy zde v týdnu najdeme pastoračního asistenta Martina Staňka. Horší už je to s duchovními. Farářem je prof. Mons. Tomáš Halík, ten je ale poměrně dosti vytížen i jako vysokoškolský pedagog, jezdí na přednášky a někdy odjede přednášet i na semestr. Ve čtvrtek (a někdy v úterý) je k dispozici také P. Marek Orko Vácha, který ale na víkend odjíždí do farnosti na Moravu a přes týden je

¹¹⁷ Akademická duchovní správa byla společně s ČVUT zřízena ještě také na České zemědělské univerzitě, zde se však v potřebné době nepodařilo informace získat.

¹¹⁸ Akademická farnost Nejsvětějšího Salvátora: statistika. (10.6.2018)

<<http://www.farnostsalvator.cz/historie-farnosti#statistika>>

¹¹⁹ Tamtéž.

taktéž vytižen jako vysokoškolský pedagog na UK. Jako výpomoc byli s farností spojeni ještě dva jezuité, správce exercičního domu, P. Petr Vacík, SJ a kaplan u sv. Ignáce, P. Jan Regner, SJ. Poslední jmenovaný byl však přeložen do Olomouce. Kde je to možné (rozhovor o víře, duchovní rozhovor), vypomáhají i sestry karmelitánky z Karmelu v Jinonicích, především sestra Denisa Červenková, CSTF.

Mnoho osob ve zdejší společnosti jsou tzv. *hledající*. Už od počátku 90. let sem proudili pravidelně lidé se zájmem o křest a salvátorský katechumenát je jistým fenoménem. V 90. letech probíhala příprava jeden rok a každoročně zde přijalo křest kolem 30 lidí. V roce 2002 se změnila podoba kurzu základů víry, ve kterém probíhá příprava jak na přijetí všech iniciačních svátostí, tak také biřmování pro dříve pokřtěné, leč nějakou dobu nepraktikující (tzv. dlouzí biřmovanci). A tedy stoupl počet jeho účastníků na dvojnásobek. začne navštěvovat přes 100 lidí (někteří nevstoupí do katechumenátu, někteří katechumenát opustí). Každý druhý rok je na Bílou sobotu pokřtěno zhruba 50 lidí a dalších 30 „dlouhých biřmovanců“ v průběhu velikonoční doby biřmováno.

Aby se katechumenát nestal jen povinným odchozením přednášek, volí si každý účastník kurzu svého duchovního, se kterým bude v kontaktu a minimálně jednou za půl roku s ním probere svou cestu, takže i v takto velké skupině zůstává v kontaktu s knězem. Navíc účastníci dvakrát za rok (tedy čtyřikrát za celý kurz) absolvují víkend v exercičním domě v Kolíně. Dále jsou katechumeni vybízeni k návštěvě jiného společenství, aby si neztotožnili katolickou církev jen s prostředím a specifickou spiritualitou zdejšího kostela. Od začátku 90. let prošlo kurzem základů víry na 2000 lidí a kurzy v exercičním domě Kolíně spojenými s farností přes 2 500 lidí. Těch, kteří prošli salvátorskou farností a zároveň zde alespoň na chvíli „zakotvili“ je přes 8 000.

V akademické farnosti neprobíhá jen kurz základů víry, ale také zhruba *osmiměsíční příprava na biřmování* tzv. „rychlých biřmovanců“, tedy těch, kteří mají o nauce církve nějaké ponětí, akorát svátost biřmování ještě nepřijali. Probíhá také *kurz přípravy na manželství*. Ten je využíván páry nejen ve farnosti, ale v celé diecézi. Do jednoho cyklu se přihlásí i 50 párů. Během týdne jsou organizovány ještě další pravidelné akce. V úterý je to *meditace v kryptě* (podzemní prostory pod sakristií), ve středu ráno se schází zájemci o *gregoriánský chorál k ranním chválám*. Ve *čtvrtek* večer pak je možnost *zpovědi a duchovního rozhovoru a adorace NSO* v sakristii. Ve čtvrtek se také schází tzv.

klub Lazar Betánie,¹²⁰ což je *spolek zájemců o sportování*. Pravidelně se seje skupina 15-20 lidí, v létě chodí do Stromovky a v zimě do tělocvičny na Praze 7.

Mezi nárazové akce zdejší farnosti patří tematické večery Spiritualita a film, kdy v prostorách nedaleké Městské knihovny na Mariánském náměstí probíhá promítání filmu s hlubší, morální nebo duchovní tematikou, s následnou debatou. Večery ve spolupráci s knihovnou zajišťuje povětšinou P. Petr Vacík. Důležitou akcí s několikaletou tradicí je tzv. „Popelec umělců“. Na popeleční středu se tak propojuje umění s duchovnem. Nejprve probíhá koncert nebo divadelní představení na které navazuje postní bohoslužba popeleční středy a následně je představena „postní intervence“, tedy umělecký „zásah“ do prostoru kostela (zakrytí oltářního obrazu, jeden rok byla instalována zrcadla jako symbol zpytování svědomí, jeden rok byla vystavena náhodou objevená tvář ze staré sochy trpícího Krista). O fungování a také historii akademické farnosti je také možné se dočíst v almanaších, které v uplynulých letech vyšly.¹²¹

4.8.2 VKH Praha

Od 90. let se snažili studenti utvářet společenství a zároveň pro sebe i hledat prostory, které v kostele u Salvátora nemohli najít. Vznikl Klub Betánie, z kterého však dodnes přežil jen zmíněný Lazar, tedy klub zaměřený na sportování. Fungující VKH ale začalo upadat téměř v zapomnění. V roce 2010, kdy už se v podstatě plánoval zánik VKH, si tehdejší kaplan u sv. Ignáce P. Jan Regner, SJ dal za cíl VKH oživit. Díky němu dnes v Praze nacházíme velmi dobře fungující společenství.

Na podzim 2010 vzniklo jako snaha o obnovu společenství „*První pokus*“ (oficiální název), které se scházelo v pondělí večer v kryptě u Nejsvětějšího Salvátora. Prvního pokusu účastnilo pravidelně *přes dvacet lidí* a seznam mailových adres se rozrůstal.

¹²⁰ Lazar Betánie je už jediný pozůstatek klubu Betánie, předchůdce VKH.

¹²¹ Více in:

HORÁČEK, Filip a Norbert SCHMIDT, ed. *Salvatoria: almanach k 60. narozeninám Tomáše Halíka*. Praha: Pro Akademickou farnost Praha vydala ve spolupráci s Evropskou lidovou stranou Česká křesťanská akademie, 2008.

HALÍK, Tomáš, PEČINKOVÁ, Pavla, ed. *Salvatoria II: umění v kostele: almanach ke 20. výročí obnovení akademické pastorace u Nejsvětějšího Salvátora v Praze*. Praha: Pro Akademickou farnost Praha vydala Česká křesťanská akademie, 2010.

Souběžně s prvním pokusem vznikla další tradice – sice studentské mše u sv. Ignáce. Studenti u Salvátora stěžovali na absenci rytmické bohoslužby. V AR 2010/2011 se tak na zkoušku zorganizovala poslední středu v měsíci u sv. Ignáce studentská mše v 19 hodin večer. Mši zajišťovala rytmická schola u sv. Ignáce společně s otcem Regnerem. Od října 2011 se začnou bohoslužby konat každou středu v 19 hodin. Dnes na tyto studentské mše chodí okolo 200 lidí, naprostá většina jsou studenti. Zahajovací bohoslužby se zúčastňuje okolo 400 lidí. Schola, která si dala jméno *Rytmig*, se značně rozrostla, vydala CD a pokračuje dál v doprovodu bohoslužeb. Jen s tím rozdílem, že mše už organizuje a zajišťuje rada VKH. Ti si tak například zvu hosty – kněze, včetně biskupů.

Jelikož stále narůstal počet účastníků bohoslužeb a také vznikla potřeba se dál scházet po mši (k neformálnímu setkání), začali se studenti scházet v blízkých prostorách školy Jabok, v klubu Vzducholod'. Stále ale VKH chyběly vlastní prostory. K tomu přinesl řešení jezuitský řád. Jeden z jezuitů totiž zdědil část činžovního domu v centru Prahy na Žižkově na adrese *Sabinova 4*. Vzniklo zde *studentské centrum*, kde má VKH vlastní sál, využívaný převážně pro nárazové akce, jako jsou taneční večery, filmové večery, přednášky apod. Pondělní vysokoškolský klub se schází jednou za 14 dní v jezuitských prostorách v *Ječné ulici*. Zde se schází také novější *Úterní společenství (ÚteS)*. To je menší společenství zhruba 10-15 lidí, scházející se k modlitbě.

V rámci VKH jsou organizovány i mnohé jednorázové a nepravidelné akce, jako jsou společné výlety, návštěvy muzeí, ples apod. VKH, které má své sídlo oficiálně na Křižovnickém náměstí v akademické farnosti, samozřejmě také nadále spolupracuje s kostelem Nejsvětějšího Salvátora. Co je nutné vyzdvihnout, je asi vůbec největší snaha o *ekumenickou spolupráci* ze všech vysokoškolských společenství v Čechách, která je umocněna *pořádáním ekumenických bohoslužeb* (namísto obvyklé středeční mše sv. v 19 hodin večer). Přehled o akcích VKH, stejně jako fotkách z událostí, se nachází na webových stránkách.¹²²

Pražské VKH představuje opravdu samostatnou organizaci, která je však momentálně také bez oficiálního duchovního vedení. Poměrně hodně času jim zasvěcoval práce otec Regner, který ale odešel do komunity v Olomouci, náhrada za něj však nepřišla. Středeční bohoslužby v rámci možností zajišťuje momentálně rektor kostela

¹²² Vysokoškolské katolické hnutí Praha. (10.6.2018) <<http://www.vkhpraha.cz/>>

sv. Ignáce, P. Pavel Bačo, SJ. Paradoxně tak právě v Praze, kde je kněží poměrně dost, vznikla situace, kdy VKH nemají svého kaplana.

4.8.3 Akademická duchovní správa na ČVUT

Posledním místem, kterému se ještě krátce budeme v Praze věnovat, je akademická duchovní správa ČVUT, zřízená v roce 2012. V Praze byla ustanovena ještě akademická duchovní správa při České zemědělské univerzitě.¹²³ Zvláštní akademická duchovní správa (dále jen ADS) byla založena hlavně proto, že kampus ČVUT i s velkým počtem fakult se nachází mimo centrum města, na rozdíl třeba od poměrně roztříštěné Karlovy Univerzity, která navíc ani kampus nemá.

Duchovním vedením studentů ČVUT a rektorem ADS byl pověřen P. Vladimír Slámečka, který už duchovní službu poskytoval od poloviny 90. let v rámci Poradenského střediska (dnes Centrum informačních a poradenských služeb). Zároveň pedagogicky na ČVUT působí. Mezi lety 1995-2005 fungoval klub „Hovory o životě“, který byl společenstvím věřících i nevěřících, kromě setkání probíhaly i společné akce, ale opadal zájem, až klub úplně zanikl.

Dnes se konají v rámci ADS hlavní dvě pravidelné týdenní akce, *úterní společenství na kolejkách* na Strahově a *středeční mše v kostele sv. Bartoloměje* s následnou besedou v kryptě. Úterního společenství na Strahově se pravidelně účastní 10-25 lidí, začíná se mší svatou ve 20 hodin, po které následují nešpory¹²⁴ a pokračuje se v setkání (povídání, deskové hry, atd.). V úterý se také schází společenství studentů na faře na Kladně.¹²⁵

Středeční bohoslužba u sv. Bartoloměje v 19 hodin a *následné setkání v kostelní kryptě* s názvem „*Ve středu ke středu*“ je co do počtu účastníků dosti nevyrovnaná. Záleží totiž hlavně na tématu následné přednášky nebo diskuze. Dorazí na ni v rozmezí *od 10 do zhruba 100 lidí*. V poslední době se však i zdejší společenství potýká se sníženým zájmem. Před pár lety také fungoval sbor, který středeční bohoslužby doprovázel, jenže zanikl, nebyl totiž zájem zpívat (ačkoliv by se vedení sboru našlo). *Zájemci o křest* se objevují *2-3 ročně*, přípravování jsou *individuálně*.

¹²³ Zde se však z časové tísně duchovního nepodařilo získat informace.

¹²⁴ Mimochodem, jedná se o jediné vysokoškolské společenství (mimo chorálních ranních chval u Salvátora), kde se společně pravidelně modlí nějakou část Denní modlitby církve.

¹²⁵ Na Kladně probíhá výuka některých oborů ČVUT a jsou zde i koleje.

Kromě úterních a středečních bohoslužeb slouží otec Slámečka ještě také pravidelně nedělní mši svatou ve 21 hodin v Týnském chrámu. Jde o nejpozdější nedělní mši v Praze, mezi účastníky pravidelně bývají ve větším počtu také studenti. Kromě pravidelného programu se konají nárazové sportovní akce nebo sobotní rekolekce jednou do měsíce. Podrobný přehled o programu a fungování společenství lze najít na webových stránkách.¹²⁶

Velkou slabinou ADS je, že v podstatě nikam nepatří a nemá své prostory. Vlastní prostory by otec Slámečka rád vyřešil zakoupením nějakého doma v Dejvicích s možností vybudování kaple, jenže při dnešních cenách pozemků, které jsou v oblasti Dejvic velmi lukrativní, je to přání nereálné.

¹²⁶ Akademická duchovní správa ČVUT. (10.6.2018) <<http://ads.cvut.cz/>>

5 ZHODNOCENÍ PASTORAČNÍ NÁPLNĚ

V minulé kapitole jsme si představily některá vysokoškolská společenství v českých univerzitních městech. Nyní se ještě znovu vrátíme k třetí kapitole, kde jsme si představili náplň pastorače a zhodnotíme, nakolik se daří jednotlivé body naplňovat

5.1 Fungování společenství

Jako velké pozitivum je potřeba vyzdvihnout, že společenství vysokoškoláků, byť sebemenší, funguje v každém městě. Je tak dobře vidět, že mladí projevují snahu a zájem o sdílení a prohlubování své víry. Nacházejí tak oporu i mezi svými vrstevníky v době, kdy za svůj život, a tedy i za svou víru plnou zodpovědnost.

Co do velikosti jsme nacházeli společenství různá, od dvou studentů v Ústí až po několik stovek v Hradci a Praze. Relativně malá společenství do patnácti až dvaceti lidí si vychvalují dobré vztahy, které navíc musí stále udržovat. A naučit se udržovat kolektiv je dobrá škola do života. Naproti tomu *ve větších společenstvích dochází k utváření menších skupinek*, ať už jde o scholu či partu vyrážející na sport, do divadla či do přírody. Je tedy vidět, že sami studenti zájem o „intimnější“ malé společenství projevují a také je budují. Zároveň tyto malé skupinky netrhají celistvé, i několikasetčlenné skupiny.

V Plzni, Pardubicích a v rámci ADS ČVUT je znatelný opad zájmu o program a společenství se zmenšují. Vždy se ale udrží alespoň malé společenství alespoň 10 lidí, které se chce scházet a pastorače tak úplně nezaniká, byť se její okruh zmenšuje. Tento trend posledních let jde však také ruku v ruce se slabšími populačními ročníky. Nezbyvá než doufat, že se situace v budoucnu zlepší. Na druhou stranu plzeňské společenství nadále organizuje i přes snižující se počet dvě prázdninové akce. Menší skupina zase může přinést ještě lepší sdílení. Naproti tomu v hradeckém a pražském VKH a v Budějovicích nacházíme velmi živá a rozvíjející se společenství. Poslední zmíněné navíc uvažuje o budoucím přechodu pod VKH, čímž by navíc došlo ke zlepšení spolupráce s ostatními městy.

5.2 Program ve společenstvích

V městech s malými společenstvími se studenti scházejí zpravidla jednou týdně, většinou je program spojen s bohoslužbou. Pouze v Ústí nad Labem společné slavení eucharistie není vůbec a v Liberci setkání přechází farní mše. Je nepochybně dobře, že se ve většině měst studenti mohou setkávat právě při slavení eucharistie, která je základním kamenem celého křesťanského slavení a také církevního společenství.

Pokud během týdne neprobíhá setkání víc, například jako je v obou VKH jeden den modlitba, další den neformální posezení a jiný den beseda či přednáška, zmíněné programy se musí střídat. Tak tomu je ve většině měst. Případně je možnost se v rámci setkání rozdělit do skupin, kdo chce, může jít k modlitbě do kaple, další se může zúčastnit katecheze. Tak je tomu v případě Plzně nebo Českých Budějovic.

Pravidelné modlitební setkání nalezneme v hradeckém (na kolejích) a pražském VKH. V dalších městech (např. Budějovice, Plzeň) se studenti spontánně scházejí, případně alespoň dříve scházeli k modlitbě na kolejích. Tyto setkání si však studenti organizují a vedou sami bez pomoci duchovních. V rámci „hlavního setkání“ v průběhu týdne největší význam modlitby nalezneme v Českých Budějovicích. Zde je hlavní (úterní) setkání zakončeno delší modlitbou. Jelikož toto zakončení probíhá vždy s knězem, má zde velkou výhodu určitá pomocná ruka pro toho, kdo třeba do modlitby teprve proniká a má nablízku už zkušeného duchovního. Tedy obojí má svou velkou výhodu, jak samostatná modlitba, tak modlitba s duchovním, který se v ní může stát dobrým učitelem.

V rámci přednášek, které nalezneme v každém společenství, lze najít témata a osobnosti, které mají mladí vysokoškoláci ve svém hledáčku snad ve všech místech v každém městě. Jsou to hlavně témata z oblasti sociální nauky, vztahu víry a politiky, víry a vědy. Přitahují také některé osobnosti a díla, např. Marek Orko Vácha, Ladislav Heryán, SDB nebo sestra Anelika Pintířová. Probíhaly také besedy k blížícímu se setkání mládeže. Je tedy vidět, že vysokoškoláci se o dění v církvi opravdu zajímají.

Velkým mínusem vysokoškolské pastorace je absence hlubšího zájmu o Písmo. Hradecké společenství si dalo předsevzetí přečíst Bibli, jinak ale ve všech městech chybí cyklus biblické katecheze. Což je velká škoda, neboť Boží slovo má být přece svítlnou křesťanům. Vzpomeňme na známý výrok svatého Jeronýma, „kdo nezná Písmo, nezná Krista.“

Společenství VKH Praha, v Hradci, Budějovicích, Plzni a Pardubicích se scházejí také k dalším nenáboženským akcím, jako je společný tělocvik, návštěva kulturních akcí a akcím nárazovým, ať už jsou zaměřené duchovně či ne (rekolekce, poutě, výlety, společný prázdninový týden).

5.3 Ekumenická spolupráce

Bohužel jednou ze slabších stránek, možná vůbec nejslabší, se jeví být ekumenická spolupráce. Většinou nefunguje vůbec nebo dosti skomírá a přežívá jen na úrovni méně pravidelných modlitebních setkání na kolejích. Ačkoliv program všech společenství je otevřený, mohou se jej účastnit věřící jiných denominací, ale i nevěřící a hledající, jsou zde přeci jen značné rezervy. Osamocený křesťan nekatolík se nemusí cítit ve společenství samých katolíků dobře, ale ekumenické bohoslužby by se jich třeba zúčastnilo i více. Ekumenická bohoslužba je slavená pouze v Praze při VKH, zde je také spolupráce a celkově snaha o ni největší. Nejbolestivější je situace tam, kde veškerá snaha o ekumenickou spolupráci selhala, což jsou Ústí nad Labem a Pardubice. O to se zde však otevírá prostor pro modlitbu!

5.4 Slavení liturgie

Většina společenství, nakolik je to možné, má společné liturgické slavení ve středu svého programu. Jen ve dvou městech (Ústí a Liberec) studenti „vlastní“ mši nemají, ale v Liberci alespoň mají možnost zúčastnit se před vlastním společenstvím farní bohoslužby.

Je potřeba vyzdvihnout skutečnost, že studenti mají o bohoslužby zájem, ty také představují nejnavštěvovanější část programu, a že se do slavení aktivně zapojují, ať už zpěvem, přípravou přímluv apod. Kromě Ústí, Liberce a ADS ČVUT mají také všechna společenství vlastní rytmickou scholu. Dochází tak nejen k naplnění toho nejlepšího možného společenství křesťanů, jaké mohou utvořit, ale také k onomu správnému životnímu stylu křesťana (zmiňnému ve třetí kapitole), do nějž svátosti rozhodně patří jako střed a pramen.

Bohužel jsme však měli možnost poznat, že v pražské akademické farnosti dochází k přehlédnutí smyslu a významu slavené mešní oběti na úkor zajímavého kázání

ve stylu přednášky. Je potřeba si uvědomit, že bohoslužba slova je důležitou a samozřejmě nedílnou součástí eucharistického slavení, ale rozhodně není jejím vrcholem.

Také je dobré ocenit slavení kající bohoslužby v Hradci Králové, stejně jako skutečnost, že mladí obecně stále projevují zájem o svátost smíření i v běžné formě. V době, kdy západní svět ztrácí o tuto svátost zájem, je to důležité svědectví, které vydávají.

5.5 Vydávání svědectví a služba společnosti

Zřejmě není pochyb o tom, že svědectví vydávají všechna společenství už svou existencí, ať už se jedná o společenství malá a přehlédnutelná, nebo ta velká, nabízející bohatý program široké veřejnosti. Na více místech (Budějovice, Hradec, Praha) se daří spolupracovat s akademickou obcí nebo organizovat přednášky a diskuse, kterých se účastní věřící i nevěřící nejen z řad studentů. V omezených možnostech, které v Čechách jsou, je potřeba vysoce ocenit snahu všech, kdo v tomto přikládají ruku k dílu.

Bohužel je také na mnoha místech je *cítit zvláštní strach ze všeho náboženského*. Program se tak dostává do podivného konfliktu dvou požadavků. Jedním z nich je přiblížit podstatu křesťanství, které po staletí utvářelo naši kulturu a naše uvažování. Druhým požadavkem je pak snaha vyvarovat se veškeré náboženskosti. Snaha o naprostou neutralitu však brání evangelizačním snahám. Jednotlivá společenství tak musí radostnou zvěst světu sdělovat s co největší opatrností. Překonání odporu ke všemu náboženskému zřejmě bude vyžadovat určitý čas a notnou dávku trpělivosti.

Do oblasti charitativní služby společnosti se však vysokoškolská společenství příliš nezapojují. V podstatě jedinou formu pomoci je možné najít v Českých Budějovicích, kde studenti chodí navštěvovat seniory do domova důchodců. Oblast charity dle mého názoru představuje široký prostor pro zapojení vysokoškoláků a bude určitě výzvou do budoucích let tento prostor zaplnit.

5.6 Péče o katechumeny

Poslední téma, kterým jsme se ve třetí kapitole zabývali, se týkalo konverze a katechumenátu. Ve všech navštívených městech studenti zájem o křest projevují, téměř všude se najde každý rok alespoň jeden. Zároveň jsme měli možnost se přesvědčit, že hledající vysokoškoláci uvažující o křtu přicházejí většinou sami, bez kamarádů nebo partnerů. Tím se také potvrzuje to, co ve svém průzkumu zjistil Kaplánek. Jejich příprava však velmi často probíhá individuálně nebo v rámci farnosti. Opravdu rozvinutou formou katechumenátu se může pochlubit jen akademická farnost v Praze. Podobu katechumenátu v jednotlivých místech shrnuje Tabulka 1. Katechumenát ve VKH neprobíhá, proto je zde uvedena pouze akademická farnost.

Místo	Obvyklý počet katechumenů	Forma přípravy
Ústí nad Labem	1-2 každý rok	individuální
Liberec	nepravidelně, jednotlivci	individuální
Plzeň	2-5 každý rok	vlastní katechumenát
České Budějovice	cca 5 každý rok	v rámci farnosti
Pardubice	nepravidelně, jednotlivci	individuální
Hradec Králové	2-8 každý rok	vlastní katechumenát nebo ve farnosti (podle počtu)
Praha – akademická farnost	50 každé dva roky	vlastní katechumenát
ADS ČVUT	nepravidelně, jednotlivci	individuální

Tabulka 1: Podoba katechumenátu

Jak je z tabulky patrné, pouze ve třech společenstvích je snaha připravovat vysokoškoláky na křest ve zvláštní skupině, naopak ve čtyřech společenstvích probíhá forma individuálně. Je dobře, pokud v takovém má katechumen alespoň možnost být ve styku s ostatními již pokřtěnými vysokoškoláky a mezi vrstevníky tak lépe zapadne do společenství církve. Taková spolupráce je obohacením pro ty, kdo se na křest připravují, stejně tak jako pro již pokřtěné. Zvláště ti, co od mala ve víře byli vychovávaní, tak mohou

lépe uvažovat nad tím, jak víru člověk postupně získává, že život křesťana je poměrně dlouhou cestou, která také vyžaduje notnou dávku trpělivosti (a třeba i sebezáporu). To je také jeden z oněch pedagogických momentů, o kterých se zmiňuje Ambros ve své Pastoraci mládeže. Pokud je katechumen v kontaktu a ve společenství se připravuje, mohou se alespoň společně účastnit obřadu skrutinií a třeba i přijmout křest ve společenství vysokoškoláků.

Pokud se ale podíváme na čísla katechumenů a podobu přípravy, možná je až překvapivé, jak malou úlohu katechumenát mezi vysokoškoláky zatím má. Co je však všem místům společné, že zájemci o křest přicházejí primárně sami bez kamarádů nebo přítele/přítelkyně. Potvrzuje se tak závěr, ke kterému ve své zmíněné studii došel Kaplánek.

5.7 Závěrečné srovnání

V Ústí nad Labem se schází nejmenší komunita vůbec, pravidelně na setkání dorazí jen tři lidé. To však má velkou výhodu pro vzájemné sdílení. Je také chvályhodné, že zdejší společenství podporuje i biskup návštěvou zahajovací mše, což najdeme jen v Plzni. Studenti zde navíc většinou ani nezůstávají na víkendy, tedy není divu, že zde nenajdeme ani žádné víkendové akce. Ačkoliv je skupina opravdu malá, je zde zájem o spolupráci mezi církví a akademickou obcí, a dokonce snaha o vybudování univerzitní kaple. Její vybudování by mohlo pomoci zlepšit zdejší chladné ekumenické vztahy.

Podobně nevelká je také skupina v Liberci. Zde jsou pravidelná setkání spíše neformální. Zdejším studentům jde primárně o přátelské setkání než o náboženský program, ačkoliv i zde je setkání spojené s modlitbou. V rámci farnosti ale funguje ekumenická spolupráce na mnohem lepší úrovni, než v Ústí a mají na ní podíl právě i zdejší studenti. Komunita se potýká s poklesem účastníků, což je problém i některých dalších společenství. Jak v Ústí, tak Liberci se samozřejmě projevuje nízká religiozita těchto oblastí také na velmi nízkém zájmu o vysokoškolskou pastoraci. Liberci alespoň pomáhají v počtu studenti z Moravy a Slovenska.

Zmenšený zájem bohužel pocítuje také Plzeňské společenství, přesto se zde daří udržovat dobrou skupinu a také organizovat dvě prázdninové akce. Stejně jako v Ústí i v Plzni projevuje zájem o spolupráci akademická obec, která se účastní zahajovací mše s biskupem, který také se zdejším vysokoškolským společenstvím zůstává stále

v kontaktu. V Plzni také funguje samostatný katechumenát. Studenti mají k dispozici ke sportování jednou týdně tělocvičnu, podobně je tomu v Budějovicích, Hradci a Praze. Zdejší společenství také vyráží na duchovní obnovy. V rámci zhruba dvacetičlenného společenství dobře funguje schola, která je také pomáhá udržovat. Ekumenická spolupráce funguje, tak jako v jiných městech, v rámci modlitebních setkání na kolejích.

Českobudějovickému společenství se na rozdíl od toho plzeňského daří rozrůstat a rozšiřovat svou nabídku. Dynamické společenství funguje v rámci farnosti v oblasti vysokoškolských kolejí, což umožňuje dobrou spolupráci s univerzitním kampusem, kde pořádá přednášky. Nejdeme zde opět dobře fungující scholu. Farnost nabízí bohatý program pro hledající, ať už jsou to kurzy Alfa nebo kurz pro pár, které touží rozvíjet svůj vztah. Také zde mají studenti možnost zúčastnit se duchovní obnovy a pořádají prázdninový „puťák“. Jako jediní v tomto městě se zapojují i do charitativní spolupráce zpíváním v domově důchodců. Do budoucna se uvažuje o založení VKH a zlepšení spolupráce s ostatními společenstvími VKH, kterým se také co do programu velmi podobá. Osobně se domnívám, že zdejší společenství nabízí vůbec nejširší program a projevuje největší potenciál rozvoje.

Naopak společenství v Pardubicích, které je ale také menší než českobudějovické, široký program nenabízí a opět spíše bojuje se zmenšeným zájmem. Náplň se spíše podobá společenství v Liberci, studentům jde primárně o společné posezení. Náplň zde má však na rozdíl od Liberce převážně duchovní charakter. Komunita je zde dobře stmelená a studenti si pochvalují dobré a úzké vztahy. V Pardubicích je také jediné společenství, které se schází pouze v době semestrální výuky, od půlky května do září vůbec žádný program není.

Královéhradecké VKH Salaš nabízí široký program na úrovni českobudějovického společenství a pražského VKH. Na rozdíl od Budějovic je však mnohem více samostatné a funguje nezávisle na farnosti. Také zde studenti vyrážejí na duchovní obnovu a organizují setkání i během prázdnin. Ačkoliv už zdejší komunita čítá kolem stovky členů, daří se i zde budovat úzké vztahy v rámci menších skupinek. Jedinou záležitostí je slavení kající bohoslužby. Pokud se najde dostatek zájemců, funguje zde stejně jako v Plzni, vlastní katechumenát.

Pražské VKH je velmi podobné tomu královéhradeckému, s tím rozdílem, že představuje větší komunitu a využívá také více prostor. Od královéhradeckého VKH jej také odlišuje absence vlastního kaplana a absence užších vztahů. Jako jediné společenství pořádá ekumenickou bohoslužbu. Katechumeni mají možnost připravovat se v rámci

akademické farnosti v Praze. Ta slouží širokému spektru intelektuálů a studenti zde v porovnání s pracujícími představují, byť silnou, menšinu. Salvátorský katechumenát je s ostatními společenstvími naprosto neporovnatelný. Ačkoliv pražské VKH má oficiální sídlo v akademické farnosti, je dnes jejich program spíše oddělený. Přes široký záběr pražských vysokoškoláků nabízí VKH snad dostatečný program a uspokojí všechnu poptávku, ale za cenu určité nepřehlednosti celé skupiny.

Stranou VKH a akademické farnosti pak v Praze stojí ještě relativně malé a opět intimní společenství ADS ČVUT. Úzkými vztahy a úterním setkáním na kolejích se podobá společenstvím v Liberci a Pardubicích, nabízí však také široký program pro veřejnost v rámci středečního setkání, které se podobá českobudějovické spolupráci s kampusem. Katechumenát je opět individuální, studenti nevyrážejí na duchovní obnovy ani nepořádají společnou prázdninovou akci. V následující tabulce (Tabulka 2) je podán stručný přehled jednotlivých měst s počtem návštěvníků hlavního (nejnavštěvovanějšího) programu, zpravidla mše s následným setkáním, vyjma prvních dvou míst, kde se společné bohoslužby nekonají. Uveden je také stručně další program a sice společné modlitební setkání, nenáboženský program (tělocvik, výlety, neformální posezení), pořádání víkendových obnov a organizace akcí o letních prázdninách. Jelikož v Praze se většina programu odehrává pod záštitou VKH, v akademické farnosti je hlavní nedělní bohoslužba a úterní katechumenát, je z této tabulky akademická farnost u kostela Nejsvětějšího Salvátora vynechána.

Společenství	Počet účastníků pravidelného „hlavního programu“	Společná mše	Pravidelná modlitební setkání	Týdenní nenáboženský program (tělocvik aj.)	Víkendové duchovní obnovy	Letní prázdninová akce
Ústí nad Labem	2-5	ne	ne	ne	ne	ne
Liberec	8-10	ne	ne	ne	ano	ne
Plzeň	30-40	ano	nepravidelně (na koleji)	ano	ano	ano
České Budějovice	20-50	ano	nepravidelně (na koleji)	ano	ano	ano
Pardubice	15-20	ano	ne (zaniklo)	ne	ano	ne
Hradec Králové	cca 100	ano	ano (na koleji)	ano	ano	ano
VKH Praha	cca 200	ano	ano	ano	ne	ne
ADS ČVUT	10-100	ano	ano (na koleji)	ano	ne	ne

Tabulka 2: Přehled programu

Jak je také z tabulky vidět, náplň i rozsah pastorační práce se v jednotlivých společenstvích liší. Odpovídá to jednak charakteru daného místa tak také možnostem jednotlivých duchovních i studentů. I podle počtu návštěvníků je patrné, že srovnat všechna společenství jednoduše nejde, neboť bychom porovnávali neporovnatelné. Mám však za to, že nabídka pastorační práce v podstatě odpovídá a přizpůsobuje se její poptávce, a to jejím rozšiřováním v případě zájmu, tak také zúžením, když zájem opadne.

Závěr

Cílem práce bylo vytyčit a stanovit důležité body vysokoškolské pastorace a následně zmapovat, představit, porovnat a vyhodnotit náplň v jednotlivých univerzitních městech české církevní provincie. Nejprve jsme se zabývali pojmy mládeže a pastorace, poté jsme v rovině koinonia-leiturgia-martyria-diakonia představili důležité složky pastorační činnosti a také zmínili téma konverze a katechumenátu. Následně jsme představili a v rámci možností porovnali náplň činnosti v jednotlivých městech. Jak jsme se mohli přesvědčit, všechna vysokoškolská společenství jsou natolik různorodá, že je jejich srovnání jen velmi obtížné.

Jako velké pozitivum je potřeba znovu zdůraznit, že ve všech českých univerzitních městech se nachází vysokoškolské společenství, ačkoliv jejich velikost je různá, od třech až po stovky členů. Ukázalo se, že ačkoliv studenti mohou přicházet z různých míst republiky, jednotlivá společenství svou velikostí v podstatě kopírují stav religiozity daných oblastí. Na druhou stranu však paradoxně v menších společenstvích jako jsou Ústí nad Labem a Plzeň probíhá větší spolupráce s akademickou obcí, než je tomu ve větších společenstvích v Hradci Králové a Plzni.

V oblasti koinonie, tedy vytváření společenství, naplňuje dle mého názoru vysokoškolská pastorace své požadavky velmi dobře. V každém městě odpovídá náplň programu poptávce a zájmu studentů, kteří si jej povětšinou také sami organizují. Některá společenství upřednostňují spíše neformální posezení, některá zase více duchovní náplň setkání, případně jejich formy kombinují. Co je však potřeba vytknout, je dle mého názoru malý, resp. takřka žádný prostor, který by byl věnován společné četbě a rozjímání Písma svatého. Určitou rezervu nacházím také v ekumenické spolupráci, která většinou probíhá jen nepravidelně v rámci modlitby na kolejích.

Také liturgickou složku se většinou daří naplňovat dobře. Zde už je třeba připomenout, že ústecké a liberecké společenství jsou natolik malými skupinkami, že zde neprobíhá společné slavení mše. V ostatních městech se ale studenti společné mše účastní a podílí se na její přípravě a aktivně se podílejí na jejím slavení. Zvláštností je pak slavení kající bohoslužby v královehradeckém VKH.

Na mnoha místech se daří rozvíjet spolupráci s akademickou obcí i nevěřícími nejen z řady studentů. Je tak možné konstatovat, že se daří naplňovat také vydávání svědectví, které je nezbytnou složkou pastorační služby církve. Bohužel však mají mnohá

společenství ve veřejném prostoru tak trochu svázané ruce, neboť je na ně kladen požadavek prezentovat křesťanské hodnoty bez náboženskosti. Když si ale uvědomíme, že křesťanské hodnoty jsou od křesťanství neoddělitelné, dojde nám, nakolik je vlastně tento požadavek nesplnitelný. Poslední složka, tedy diakonie, zůstává ve vysokoškolské pastoraci téměř nenaplněna. O to větší však může představovat výzvu do budoucna.

Podobně jako velikost a podoba společenství, tak také podoba a forma katechumenátu se v jednotlivých městech liší. Zájem o křest projevují vysokoškoláci ve všech městech a zpravidla se jedná o lidi, kteří přišli sami, bez přátel nebo partnera. Osobně jsem však očekával, že konverze bude hrát ve vysokoškolské pastoraci větší roli, než se nakonec ukázalo. Příprava katechumenů totiž představuje zpravidla jen okrajovou záležitost. Nedochází tak k naplnění pedagogického rozměru křestní přípravy pro ty, kteří již pokřtěni byli, povětšinou v dětství.

Ačkoliv se mnohá společenství (Liberec, Plzeň, Pardubice, ADS ČVUT) potýkají s opadem zájmu o program, stále se daří udržet alespoň jádro každého z nich. Projevuje se tak trend slabých populačních ročníků, které momentálně na univerzitách studují. V budoucnu však zřejmě počty studentů opět narostou a situace se tak může zlepšit. Naproti tomu obě VKH a českobudějovické společenství představují živá a dobře se rozvíjející komunity.

Ačkoliv má fungování vysokoškolských společenství slabé stránky jako je již zmíněný malý zájem o Písmo svaté, málo rozvinutá ekumenická spolupráce, rezervy v oblasti spolupráce jednotlivých společenství mezi sebou, stejně tak jako spolupráce s veřejností nebo snižující se zájem o nabízený program, je myslím možné ohodnotit vysokoškolskou pastoraci v Čechách veskrze pozitivně. Vždyť primárním úkolem pastorače je přivádět lidi k Bohu, a to se určitě daří. Nic nebrání tomu, aby se slabá místa v pastoraci v budoucnu dařilo vylepšovat. A bude jistě zajímavé do budoucna sledovat, nakolik se pastorače vysokoškoláků dále rozvíjí.

Seznam použitých zkratk

ADS	Akademická duchovní správa
AR	Akademický rok
ČVUT	České vysoké učení technické
ČZU	Česká zemědělská univerzita
DCM	Diecézní centrum mládeže
DV	Dei Verbum
GS	Gaudium et spes
KAK	Křesťanský akademický klub
LG	Lumen gentium
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Např.	Například
NSO	Nejsvětější svátost oltární
Odd.	Oddíl
Odst.	Odstavec
Srov.	Srovnej
UK	Univerzita Karlova
VKH	Vysokoškolské katolické hnutí

Seznam literatury

AMBROS, Pavel. Kam směřuje česká katolická církev?: teologie obnovy místní církve v Čechách a na Moravě, její základní pastorační postoje a orientace pro třetí tisíciletí. Velehrad: Refugium Velehrad-Roma, 1999. Současné otázky. ISBN 80-860-4538-2.

AMBROS, Pavel. Pastore mladých: iniciace k životu nového člověka a utváření jeho životního stylu. Olomouc: Nakladatelství Centra Aletti Refugium Velehrad-Roma, 2016. Současné otázky. ISBN 978-807-4122-545.

AMBROS, Pavel. Svátostná pastore v českém sekulárním kontextu. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2014. Studijní texty (Centrum Aletti). ISBN 978-807-4121-890.

AMBROS, Pavel. Základní služby církve v české sekulární společnosti: kerygma/martyria, leitourgia, diakonia. Olomouc: Refugium Velehrad-Roma, 2013. Studijní texty (Centrum Aletti). ISBN 978-807-4121-418.

BALÍK, Jan. Diecézní centra života mládeže: vznik, spiritualita, výhledy. Praha: Paulínky, 2011. Katecheze a formace. ISBN 978-807-4500-329.

BALÍK, Jan. Na cestě s mladými: o službě církve mladým lidem. Praha: Paulínky, 2004. ISBN 80-860-2576-4.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. 12. vyd., (3. opr. vyd.). Praha: Česká biblická společnost, 2006. ISBN 80-858-1042-5.

Dokumenty II. vatikánského koncilu. Kostelní Vydří, 2002. ISBN 8071924679.

- FRANTIŠEK. *Evangelii gaudium: Radost evangelia: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. Praha: Paulínky, 2014. ISBN 978-807-4501-180.
- HALÍK, Tomáš, PEČINKOVÁ, Pavla, ed. *Salvatoria II: umění v kostele: almanach ke 20. výročí obnovení akademické pastorace u Nejsvětějšího Salvátora v Praze*. Praha: Pro Akademickou farnost Praha vydala Česká křesťanská akademie, 2010. ISBN 9788085795417.
- HANUŠ, Jiří a Ivana NOBLE, ed. *Konverze a konvertité: sborník z mezioborového semináře o problematice náboženského obrácení*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. *Quaestiones quodlibetales*. ISBN 978-807-3251-963.
- HORÁČEK, Filip a Norbert SCHMIDT, ed. *Salvatoria: almanach k 60. narozeninám Tomáše Halíka*. Praha: Pro Akademickou farnost Praha vydala ve spolupráci s Evropskou lidovou stranou Česká křesťanská akademie, 2008. ISBN 9788085795400.
- JAN PAVEL II. *Pastores dabo vobis: O výchově kněží v současných podmínkách: Posynodální apoštolská adhortace Jana Pavla II z 25. března 1992*. Praha: Zvon, 1993. ISBN 80-711-3070-2.
- KAPLÁNEK, Michal. *Pastorace mládeže: Studijní text pro pracovníky s mládeží*. Praha: Salesiánská provincie Praha, 1999.
- KAPLÁNEK, Michal. *Znamení naděje: česká církev ve světle závěrečného dokumentu plenárního sněmu – kritická analýza*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2016. *Moderní česká teologie*. ISBN 978-807-3254-162.
- KASPER, Walter. *Martin Luther: ekumenická perspektiva*. Praha: Vyšehrad, 2017. *Teologie (Vyšehrad)*. ISBN 978-807-4298-042.
- OPATRŇÝ, Aleš. *Pastorace svátostí*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. *Malá teologie (Karmelitánské nakladatelství)*. ISBN 978-80-7195-799-7.

OPATRŇÝ, Aleř. Pastorage zvlářtních skupin. řervený Kostelec: Pavel Mervart, 2014.
Bibliotheca theologica. ISBN 978-807-4651-168.

OPATRŇÝ, Aleř. Pastorałní teologie pro laiky. řervený Kostelec: Pavel Mervart, 2016.
Bibliotheca theologica. ISBN 978-807-4652-370.

PAVEL VI. Evangelii nuntiandi: apořtolská exhortace Pavla VI.: hlásání evangelia
z prosince 1975. 2. opr. vyd. Praha: Zvon, 1990. ISBN 80-711-3159-8.

Internetové zdroje

Akademická duchovní správa ČVUT. (10.6.2018) <<http://ads.cvut.cz/>>

Akademická farnost Nejsvětějšího Salvatora: statistika. (10.6.2018)
<<http://www.farnostsalvator.cz/historie-farnosti#statistika>>

Biskupství královéhradecké: zřízení akademické duchovní správy. (3.6.2018)
<<http://www.bihk.cz/aktuality/zpravy/609-akademicka-duchovni-sluzba-v-hradci-kralove.html?page=41>>

Česko v datech. *Studenti nové generace*. (20. 3. 2018)
<<http://www.ceskovdatech.cz/clanek/60-studenti-nove-generace-br-kdo-navstevuje-ceske-vysoke-skoly-a-co-chce-od-sveho-budouciho-zamestnani/>>

Český statistický úřad. *Vysokoškoláků rapidně přibývá*. (28. 4. 2018)
<<https://www.czso.cz/csu/czso/vysokoskolaku-rapidne-pribyva>>

EUROSTAT: *Tertiary educational attainment* (Evropská statistika osob ve věku 30 až 34 let, kteří dosáhli terciárního vzdělání.). (28. 4. 2018)
<<http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/8001730/3-26042017-BP-EN.pdf/c22de270-ea00-4581-89bc-501056f9cae2>>

Karmelitánské nakladatelství, edice YouCat. (20.4.2018)
<<https://www.ikarmel.cz/edice/youcat>>

Křesťanský akademický klub VKH Salaš Hradec Králové. (3.6.2018)
<<http://www.salas.hk/>>

OPATRŇÝ, Aleš. *Malá společenství*. (20. 3. 2018)
<<http://www.pastorace.cz/tematicke-texty/mala-spolecenstvi-p-ales-opatrný>>

OPATRŇY, Aleř. *Pastorační péče*. (20.3.2018)

<<http://www.pastorace.cz/tematicke-texty/1-pastoracni-pece>>

Papeř Frantiřek: „Mládeř nám vřdycky dodá naději.“ In: *cirkev.cz*: (24. 3. 2018)

<<https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/160728papez-frantisek-undefinedmladez-nam-vzdycky-doda-nadeji-undefined>>

Signály.cz, vysokořkolské společenství: (20.4.2018)

<<https://www.signaly.cz/vysokoskolaci>>

Stanovy VKH: (20.4.2018)

<<http://www.vkhcr.cz/resources/download/stanovy.pdf>>

Statistika a my. „*Husakovy*“ versus „*Havlovy děti*“. (28. 4. 2014)

<<http://www.statistikaamy.cz/2013/12/husakovy-versus-havlovy-deti/>>

Statistiky ministerstva řkolství, mládeře a tělovýchovy: (30. 4. 2018)

<http://dsia.uiv.cz/vystupy/vu_vs_fl.html>

Studentský kostel v Českých Budějovicích: (2.6.2018)

<<https://www.studentskykostel.com/kontakt>>

Vysokořkolské katolické hnutí Praha. (10.6.2018) <<http://www.vkhpraha.cz/>>

Vysokořkolské katolické společenství Pardubice. (2.6.2018)

<<http://vkspce.maweb.eu/>>

Vysokořkolské společenství Čtyrāk v Českých Budějovicích: (2.6.2018)

<<https://www.facebook.com/Ctyrak/>>

Vysokořkolský klub Hora v Plzni: (15.5.2018) <<http://hora.signaly.cz/>>